

Beteckning: Rel C vt 2006:13

Institutionen för humaniora och samhällsvetenskap

Dop och identitet

En studie av dopsyner hos medlemmar i Svenska kyrkan,
Pingstkyrkan och Svenska Missionskyrkan

Helene Folkesson
Juni 2006

C-uppsats, 10 poäng
Religionsvetenskap

Religionsvetenskap C
Handledare: Håkan Bengtsson

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Syfte	5
2. Material och metod	6
2.1 Begrepp	7
3. Bakgrund	8
3.1 Identitet som kristen	9
3.2 Bibelns syn på den kristna identiteten	10
3.3 Tidig liturgi och bibelsyn kring dopet	11
4. Riter	13
4.1 Övergångsrit	13
4.2 Initieringsrit	15
4.3 Livscykelrit	15
4.4 Riten som befrielse och synligt framträdande	16
5. Trossamfundens inställning i dopfrågan	18
5.1 Svenska kyrkan	18
5.2 Pingströrelsen	19
5.3 Svenska Missionskyrkan	20
6. Undersökning	21
6.1 Identiteten	21
6.1.1 Identiteten utifrån Svenska kyrkans informanter	21
6.1.1.1 Svenska kyrkans hållning	23
6.1.2 Identiteten utifrån Pingstkyrkans informanter	24
6.1.2.1 Pingströrelsens hållning	25
6.1.3 Identiteten utifrån Missionskyrkans informanter	25
6.1.3.1 Svenska Missionskyrkans hållning	26

6.1.4 Olika synsätt på den kristna identiteten	26
6.2 Betydelsen av tro-dop eller dop-tro?	27
6.2.1 Ordningens betydelse för Svenska kyrkans informanter	27
6.2.1.1 Svenska kyrkans hållning	28
6.2.2 Ordningens betydelse för Pingstkyrkans informanter	28
6.2.2.1 Pingströrelsens hållning	29
6.2.3 Ordningens betydelse för Missionskyrkans informanter	30
6.2.3.1 Svenska Missionskyrkans hållning	31
6.2.4 Olika synsätt på de olika dopen	31
6.3 Vem handlar i dopet?	32
6.3.1 Vem handlar i dopet för Svenska kyrkans informanter	32
6.3.1.1 Svenska kyrkans hållning	33
6.3.2 Vem handlar i dopet för Pingstkyrkans informanter	33
6.3.2.1 Pingströrelsens hållning	34
6.3.3 Vem handlar i dopet för Missionskyrkans informanter	34
6.3.3.1 Svenska Missionskyrkans hållning	35
6.3.4 Olika synsätt på vem som handlar i dopet	35
6.4 Dopets skyddande verkan?	36
6.4.1 Dopets skyddande verkan för Svenska kyrkans informanter	37
6.4.1.1 Svenska kyrkans hållning	37
6.4.2 Dopets skyddande verkan för Pingstkyrkans informanter	37
6.4.2.1 Pingströrelsens hållning	38
6.4.3 Dopets skyddande verkan för Missionskyrkans informanter	38
6.4.3.1 Svenska Missionskyrkans hållning	39
6.4.4 Olika synsätt på dopets skyddande verkan	39
6.5 Mångfald bland kristenheten i dopfrågan -enhet möjligt ändå?	39
6.5.1 Möjligt med enhet för Svenska kyrkans informanter	40
6.5.1.1 Svenska kyrkans hållning	40
6.5.2 Möjligt med enhet för Pingstkyrkans informanter	41
6.5.2.1 Pingströrelsens hållning	41

6.5.3. Möjligt med enhet för Missionskyrkans informanter	42
6.5.3.1 Svenska Missionskyrkans hållning	42
6.5.4 Olika synsätt på enhet bland kristenheten	43
7. Sammanfattande diskussion	44
7.1 Identiteten	44
7.2 Betydelsen av tro-dop eller dop-tro?	44
7.3 Vem handlar i dopet?	46
7.4 Dopets skyddande verkan?	47
7.5 Mångfald bland kristenheten i dopfrågan -enhet möjligt ändå?	47
8. Slutsats	48
Referenser	49
Källor	49
Litteratur	49
Cd-rom	50
Internetsidor	50
Bilaga	51

1. Inledning

När man talar om det kristna dopet, vilket gemensamt brukas i och av svenska kyrkor, handlar denna företeelse i grund och botten om människans identitet. Genom dopet får man en identitet man tidigare inte haft och i och med att dopet är en engångshandling, enligt Efesierbrevet 4:5¹, väljer man att leva med detta dop resten av livet. Många blir döpta utan att ha en aning om vad som sker med dem i dopet (barndop) och en del väljer själva att bli döpta (troende-/vuxendop).

För varje döpt människa, troende eller icke troende, blir dopet en antingen omedveten eller medveten typ av identitetsmarkering. För den som väljer att tro på vad Bibeln säger om den kristna tron och dopet, kan dopet bli ett mycket viktigt vägval, en betydande identitetsmarkering för hela livet.

Dopet har blivit en källa till åtskiljande, kristna trossamfund emellan. Främst är det skillnaden mellan den lutherska och baptistiska dopsynen anspelningen gäller, vilket det längre fram i undersökningen kommer att relateras till. Detta åtskiljande grundar sig i den kristna folkväckelsen under mitten av 1800-talet, då baptismen kom till Sverige och utifrån den nya och stormande baptistiska förkunnelsen valde att förkasta barndopets giltighet.² Svenska kyrkan, å sin sida, kontrade och beskrev det baptistiska dopet som omdop; barnet var ju redan döpt en gång för alla.³

Idag är det ett helt annat klimat i den kyrkliga världen. Det religiösa landskapet är omformat flera gånger om och idag är det inte ovanligt att kyrkor samarbetar över samfundsgränserna och det ekumeniska klimatet är öppnare idag än någon gång tidigare i historien. En fråga man kan ställa sig är, om denna ekumenik växer sig stark tack vare att samfunden tänker nytt kring sin identitet eller om det tvärtom är så att identitetsförändringarna i församlingarna lockas fram på grund av det ekumeniska klimat som råder idag?

I dagens samhälle spelar religion och religiositet en betydligt större roll än det gjorde för ett par decennier sedan. Frågeställning om hur detta har påverkat och även påverkar dagens trossamfund och deras medlemmar är en intressant frågeställning som vidare kommer att tas upp i undersökningen.

¹ ”...en Herre, en tro, ett dop...”

² Bergsten, 1985, s. 65-66

³ Selinder, 2004, s. 14

1.1 Syfte

Syftet med föreliggande studie är att undersöka hur enskilda medlemmar i tre skilda samfund, Svenska kyrkan, pingströrelsen och Svenska Missionskyrkan, ser på sina dop, samt betydelsen dopet har för dem. Undersökningen görs utifrån enkätundersökningar i en liten småstad i Mellansverige.

Föresatsen med undersökningen är således inte att försöka hitta ett jämkande resonemang utifrån den kontroversiella frågan kring barn- eller troende-/vuxendop, utan snarare att fånga upp medlemmens personliga ståndpunkt och försöka få fram något om de olika tanke-sätten, vilket kanske även kan vara berikande för andra.

Många förändringar har den senare tiden inträffat med utgångspunkten i trossamfundens olika dopsyner. Även ur en ekumenisk synvinkel har det skett förändringar och trossamfund verkar närma sig varandra. Därför ser jag det som ett intressant ämne att undersöka, vilket jag ska göra utifrån ett mindre sammanhang, i en enkätundersökning.

2. Material och metod

För att få informanter att ställa upp på undersökningen, samt en viss bredd på svaren, valde jag att kontakta pastor/präst i de tre trossamfundet och utifrån dessa delades det ut sju enkäter till varje trossamfund. Min uppmaning, vilket inte skulle vara något problem för församlingsledarna, var att det skulle vara stor spridning mellan både kön och ålder bland informanterna. Resultatet av inlämnade enkäter blev inte riktigt vad jag hoppades på: Svenska Kyrkan: fem - alla informanter mellan 26-65 år (fyra kvinnor och en man). Pingstkyrkan: sex – alla informanter över 51 år (fyra kvinnor och två män). Missionskyrkan: sju - jämn fördelning av åldrar (fem kvinnor och två män. Med anledning av att det varken finns en jämn ålders- eller könsfördelning bland informanterna, gör jag ingen fokusering vid dessa betydelser. Kanske kan siffrorna ändå vara relativt jämförliga, då kyrkan generellt består av fler kvinnor än män.

Valet att avgränsa enkätundersökningen till tre trossamfund och sju enkätutskick till varje trossamfund berodde på behovet av att hålla omfånget inom en realistisk nivå, då arbetet annars skulle ha blivit allt för omfattande. Därför valde jag, utifrån *min* utgångspunkt, pingströrelsen som står för vuxendop; Svenska Missionskyrkan som brukar båda dopsätten, samt Svenska Kyrkan som primärt brukar barndop. Att de tre utvalda trossamfundens kyrkor finns i en småstad bör man också ha i åminne då man avläser resultatet. Helt andra svar kunde ha redovisats om frågorna ställts till exempelvis storstadsmänniskor.

Utifrån det knappa antal informanter jag utgått ifrån är det inte fråga om att komma fram till hur stor del av populationen som har en viss åsikt. Snarare handlar det mer om att redovisa att det faktiskt *finns* olika uppfattningar, vilka kommer att framkomma i undersökningen. Undersökningen behandlar alltså inte kvantitativt, utan kvalitativt, olika uppfattningar utifrån informanternas svar på enkäten. Därtill finns det ett selektivt inslag i att irrelevanta, både frågor och svar, sorteras bort i framställningen av materialet

Med utgångspunkt i den kommunicerbarhet som jag som enkätförfattare har med de informanter som svarar på enkäten, ligger det en molande fråga utifrån hurdan *min* syn på dopet är och hur den synen präglar frågorna till informanterna och därmed blivit en förutsättning för deras möjlighet till svar. Är frågorna adekvata? Kan informanterna känna en förståelse över frågeställningarna och se dem relevanta?

I frågeformuläret ber jag informanterna att svara utförligt och tack vare deras lyhördhet utgår jag endast från deras svar och gör inga vidare intervjuer, då jag ser potential i materialet jag har.

Även om det baptistiska dopet både kan benämnas som ”troendedop” och ”vuxendop”, väljer jag fortsättningsvis att använda begreppet ”vuxendop”, då ingen av informanterna, i något sammanhang, använder sig av ordet ”troendedop”.

2.1 Begrepp

I studien används en del religiösa begrepp som berör de olika frågeställningarna kring dopet. Vissa ord kan betyda olika saker för olika människor och för säkerhets skull presenteras här en begreppslista.

baptistisk dopsyn	<i>dopsyn utifrån en internationell protestantisk samfunds- och församlingsrörelse. Barndopet avvisas och det hävdas att enbart människor som bekänner personlig tro på Kristus bör döpas. Dopet sker genom att dopkandidaten bekänner sig till Jesus och blir därefter nedsänkt i vatten.⁴ Denna typ av dopsyn har länge stått i kontrast till en luthersk dopsyn och är i mångt och mycket den stora tvistefrågan när det gäller ekumenik</i>
doperinran	<i>hjälp med påminnelsen om att man är döpt, en gång för alla. Därmed behöver man inte tvivla på att dopet ännu gäller</i>
dopsyn/dopfråga	<i>vilken syn man har på dopet, utifrån frågeställningen om hur och när man ska döpas. Barn- eller vuxendop</i>
helgelse	<i>process varigenom den kristne förvandlas till allt större helighet och likhet med Kristus⁵</i>
luthersk dopsyn	<i>dopsyn där föräldrarna bär fram sitt spädbarn för att döpas. Därefter öser man vatten över barnets huvud, utifrån samma fras som i baptistisk dopsyn: ”i Faderns, Sonens och den helige Andens namn ”.</i>
omdop	<i>dop av vuxna efter avlagd bekännelse, trots att de tidigare blivit döpta. Inom baptistisk inriktning ser man inte barndopet som ett dop, utan en välsignelse, vilket ger till resultat, att om en barndöpt även döper sig som ”vuxen ”, så räknar man inte det som omdop. Inom luthersk inriktning accepteras inte omdop</i>

⁴ Bergsten, Nationalencyklopedin

⁵ Bergsten, Nationalencyklopedin

3. Bakgrund

Enligt kristet sätt att se har *alla* människor redan fått del av det kristna dopet. Det hände när Jesus dog och uppstod. Ingen kan påverka det som då hände, eller ens påverka det genom att inte tro på det. Det som hände i Jesu död och uppståndelse är kärnan i dopet. Jesus älskade och handlade först och sedan var det människans tur att ge gensvar, gå samma väg och möta honom.⁶

Enligt nytestamentlig syn⁷ är Jesu död och uppståndelse realiteter som den kristne blir *ett* med när hon döps. I och med detta första manus, kan dopet aldrig endast ses som en ”isolerad akt i förfluten tid”⁸, utan som en livslång process. När Jesus frågar lärjungarna om de kan ”...döpas med det dop som jag kommer att döpas med?”⁹ innebär ordet ”döpas”, utifrån grekisk ursprungstext att ”dö”. För Jesus innebar dopet att vara villig att dö för sitt folk¹⁰

Paulus uttrycker sig angående dopets innebörd: ”Vi är alltså genom dopet till döden begravda med honom, för att också vi skall leva det nya livet, liksom Kristus uppväcktes från de döda genom Faderns härlighet”.¹¹ Genom att begrava sin gamla människa, får hon möjlighet att uppstå i likhet med Jesus. Han blev genom sitt dop invigd i sin uppgift, Messias-kallet och på samma vis blir den kristne genom dopet medlem i det Kristusefterföljande folket¹²

Detta innebär att ingen, vare sig någon lärjunge eller någon annan, blev döpt med det kristna dopet förrän efter Jesus både dött, begravts och uppstått. I dopet bekräftas att Jesus tog alla människans synder¹³ och detta accepterar människan när hon döps.

I och med den genomgående förbindelsen mellan Gamla och Nya Testamentet kan man se en symbolik och föregångare till det nytestamentliga dopet. Jag ska kortfattat nämna dessa vedertagna exempel. Först Noa och den räddning han fick vara med om, tack vare vatten. Gud sa åt honom att bygga en ark, och tack vare Noas lydnad i att bygga denna ark räddade vattnet honom och hans familj undan en säker drunkningsdöd.¹⁴ En annan förebild är Mose som ledde israeliterna ut ur Egypten. Genom att Röda havets vatten vek undan, kunde de gå torr-

⁶ Dillman, 1952, s. 26

⁷ Rom 6:1-11; Gal 2:19-21

⁸ Larsson, 1965, s. 118

⁹ Mark. 10:38

¹⁰ Cullman, 1952, s. 21

¹¹ Rom 6:4

¹² Nygren, 1965, s. 17

¹³ Nygren, 1965, s. 33

¹⁴ 1 Mos 7:1-24, 8:1-19

skodda genom havet och därmed bli räddade undan Faraos armé. Vattnet räddade även dem.¹⁵

Med det förbund man då slöt med Gud, sluter människan på samma sätt förbund med Gud då hon ”räddas” av vattnet i dophandlingen. En annan förebild till dopet var den gammaltestamentliga omskärelsen som var ett tillträde till det eviga förbundet med Gud.¹⁶ Både omskärelsen och dopet är riter som ger särskilda tillträden. Judarna omskar/omskär sina barn på åttonde dagen, för att få tillträde till det gamla förbundet. När de Kristustroende judarna valde/väljer att döpas fick/får de tillträde till en nytestamentlig gemenskap, det *nya* förbundet.¹⁷ Ett fortsatt rittänkande kring dopfrågan kommer jag vidare in på i kapitel 4.

3.1 Identitet som kristen

Människans bild av sig själv är inte densamma genom livets olika skeden. Hon kan tycka att hon känner sig själv, men vem är hon? Är hon endast sig själv, sitt DNA? Givetvis påverkas hennes självbild av situationer kring henne som hon inte alltid är medveten om. Hon kan exempelvis ha sin identitet i att vara nydöpt döpt sedan 67 år eller kanske som en kärleksfull medmänniska.

När en människa väljer att bli kristen, väljer hon med sin medvetenhet att ingå i en typ av identitet. Bibeln säger att ”om någon är i Kristus är han en ny skapelse. Det gamla är förbi, se, det nya har kommit”.¹⁸ Även om valet är människans eget ligger inte identitetsvalet i den kristnes händer, utan i Kristus handlande i att ta in människan i sin gemenskap. I och med närmandet till Kristus, väljer man att eftersträva en likhet, en enhet med honom.

Genom församlingstillhörigheten markerar man för omvärlden att man nu ser livet utifrån en ny synvinkel, man har en ny identitetstillhörighet (se kapitel 4.4 angående teologen Tom F Drivers ”etiska form”). Att bli delaktig i en församling innebär därmed att göra en identitetsmarkering, man är ”innanför”¹⁹ och har fått en meningsfull identitet och utifrån det nya sammanhanget har man möjlighet att relatera sina livserfarenheter (se samma kapitel angående Drivers ”bekännande form”).

¹⁵ 2 Mos. 14:1-31

¹⁶ 1 Mos 17:10

¹⁷ Gal 3:28; se vidare Gilmore, 1959, s. 60

¹⁸ 2 Kor 5:17

¹⁹ Gilhus, Mikaelsson, 2001, s. 133

3.2 Bibelns syn på den kristna identiteten

Paulus säger om dopet att ”Alla är ni ett i Kristus”.²⁰ Är man döpt har man en samhörighet med alla troende och döpta. Därmed får man en ny identitet när man i och med dopet ”har blivit iklädda Kristus”²¹. Då ikläder sig människan en ny typ av personlig identitet, ”en ny identitet om en upprättad mänsklighet”²². Bibeln pekar bland annat på följande tre bibelställen, om var den kristne ska ha sin identitet.

”De som då tog emot hans ord döptes, och så ökade antalet lärjungar den dagen med omkring tre tusen. De höll troget fast vid apostlarnas lära och gemenskapen...”,²³ ”Ty liksom kroppen är en och har många lemmar, men kroppens alla lemmar - och de är många - utgör *en* kropp, så är det också med Kristus. I *en* Ande har vi alla blivit döpta för att höra till *en* kropp...”,²⁴ ”Ty är vi förenade med honom genom en död som hans, skall vi också vara förenade med honom genom en uppståndelse som hans.”²⁵

Enligt nämnda bibelord kan man följaktligen ha sin identitet i sitt dop, då dopet innebär att man går in i en livslång process där den gamla människan ständigt dör (i och med dopet) i samband med att den nya människan ständigt föds (i och med dopet) till ett gudfruktigt liv.²⁶ Detta försöker man i och med dopet att ha som målsättning, att leva mer och mer i helgelse.

Man kan även ha sin identitet i den lokala församlingstillhörigheten. Dit går man bland annat för att få undervisning, gemenskap, hjälp och tröst. Församlingen är den kristnes familj där det ska finnas kärlek till varandra.

Ännu en identitetstillhörighet är identiteten i *hela* Kristi kropp, inte bara den lilla lokala församlingen, utan Guds världsvida församling och det är människans tro som för henne till denna enhet i Jesus. Vi är ”sammanvuxna (*symfytoi*, [på grekiska]) med honom, förenade med honom i en enda kropp - detta är dopets mening”.²⁷ Dopet är, med andra ord, intimt förknippat med den universella kyrkans enhet.

²⁰ Gal 3:28

²¹ Gal 3:27

²² Sjöberg, 2004, s. 19

²³ Apg 2:41-42

²⁴ 1 Kor 12:12-13

²⁵ Rom 6:5

²⁶ Källstad 1965, s. 111

²⁷ Nygren, 1965, s. 38

3.3 Tidig liturgi och bibelsyn kring dopet

Första gången det över huvud taget nämns om hur dop rent praktiskt gick till, är i skriften Didache (ca 100 e Kr) då det framgår att kandidaten skulle döpas i rinnande vatten. Detta innebar att kandidaten steg ner i vattnet och fick vatten öst över sig av dopförrättaren. Det antyds även att hel nedsänkning av kroppen förekom.²⁸

Den tyske teologen Joachim Jeremias ser det som en självklarhet, utifrån de äldsta rabbiniska källorna, att när hedniska föräldrar valde att gå över till judendomen, lämnade de inte kvar sina spädbarn i hedendomen. Även spädbarn i kristna familjer blev döpta vid denna tid, betygar Jeremias, då det inte i någon skrift nämns någon annan typ av dop för barn med kristna föräldrar.²⁹ Att kristna barn väntar med att döpas tills de är bekännande och vuxna, finns det i Bibeln inte några belägg för, bekräftas vidare av bibelforskaren Oscar Cullman.

Först år 329/330 e Kr finns det, enligt Jeremias, belägg för att man sköt upp dop av spädbarn till kristna föräldrar till senare ålder. Han betonar att det innan 300-talet saknas både exempel och bevis för att urkyrkan över huvud taget skjutit upp ett dop till ”bekännande ålder” när barnet hade kristna föräldrar.³⁰

Den romerske kejsaren Konstantin den store (272-337 e Kr) ändrade rutinerna för doppraxis och kristna föräldrar påverkades därmed till att skjuta upp sina barns dop. Ett argument för mödrarnas del blev att deras barn skulle få utlopp för sin ungdomlighet innan de ställdes inför de allvarliga kyrkliga kraven.³¹

Att man under Jesu tid befann sig i en missionssituation visar på att folk som kom till tro blev döpta. Det var den första generationen som tog emot evangeliet och det var en unik situation då hedningar omvändes till evangeliet.³² Någon annan väg, vare sig till tro eller till dop, än genom det exempelgivande sättet existerade inte.³³ Detta kan vara en av förklaringarna till att inte några barndop nämns, även om det är möjligt att sådana förekom.

I orden: ”Omvänd er och låt er alla döpas i Jesu Kristi namn, så att era synder blir förlåtna,”³⁴ kan innebörden ses som att dopet är vägen till att en människas synder blir förlåtna. På det vis som vanligt vatten sköljer bort smuts från kroppen, sköljer dopvattnet bort människans synder. Härmed framstår det som en befrielse att slippa de synder man tidigare burit;

²⁸ Beskow, Nationalencyklopedin

²⁹ Jeremias, 1976, s. 35, 41

³⁰ Jeremias, 1976, s. 41

³¹ Jeremias, 1976, s. 51

³² Himbury D.M, 1959, s. 295

³³ Winward S.F, 1959, s. 27

³⁴ Apg 2:38

man blir befriad och beskyddad från dem. Även orden ”Alla ni som har blivit döpta till Kristus har blivit iklädda Kristus”³⁵ ger löfte om en trygghet i Kristus närvaro och den närvaron får den troende och döpte ständigt befinna sig i.

Nu har bakgrunden till dopet lagts och i nästa kapitel fokuseras det på olika ritbegrepp, vilka bland annat visar på riten (dopet) som ett betydelsefullt gemenskapsfrämjande.

³⁵ Gal 3:27

4. Riter

Riter med livsömfattande innehåll, som dopet, har stor betydelse för människans identitetsarbete. Med hänvisning till forskare Eva Reimers, förklaras ordet rit i ”Religiös förändring i norra Europa” som:

återkommande, kulturellt överförda, formaliserade handlingar som involverar en grupp människor. De har en dramatisk, performativ karaktär, är auktoritativt motiverade och uttrycker en symbolisk gestaltning av en dimension som i någon mening uppfattas som överindividuell och tidlös, d v s, i någon mening transcendent.³⁶

Enligt forskaren Heije Faber innebär utövning av riter ett självändamål i det sociala samhället, och det när en individ söker efter godtagbar form och sammanhang att känna igen sig i. Genom dessa riter hjälps människan att forma sin individuella identitetsutveckling, samt fortsatt utveckling i självmedvetandet.³⁷ Även om riten oftast fungerar utifrån ett kollektiv, är den viktig för individen, då hon känner delaktighet, samt uppmärksammas och utvecklas på den livsstig hon väljer att gå.³⁸

4.1 Övergångsrit

Enligt religionsfenomenologin är dopet en övergångsrit; man övergår från en fas till en annan. Det kan exempelvis vara byte av plats, social ställning eller ålder. När man döps, genomgår en sådan förändring, då man går från det gamla livet in i det nya. Man är inte längre det man varit. Riten kan vara det som förenar deltagarna i ett meningsfyllt sammanhang, och i och med förenandet sanktionerar man sammanhanget man tillhör.³⁹

Övergångsriten är indelad i tre faser: den *avskiljande fasen* (avsäger det gamla livet), *tröskelfasen* (genomgår själva övergångsfasen) och slutligen *integrationsfasen* (blir en ny människa och upptas i den nya gemenskapen).⁴⁰

De olika faserna kan uppfattas som självklarheter och förekommer inom den kristna tron även utifrån andra hänseenden, så som konfirmation, giftermål och begravning. Utifrån

³⁶ Bäckström, Beckman, Pettersson, 2004, s. 58

³⁷ Faber, 1990, s. 45

³⁸ Faber, 1990, s. 48

³⁹ Reimers, 1995 s. 255

⁴⁰ Gilhus, Mikaelsson, 2001, s. 68

en dopsituation fungerar övergångsriten lika väl utifrån ett barndop som utifrån ett vuxendop. Skillnaden är medvetenheten man har om sin övergång. För den vuxendöpte innebär övergången en glädje över den konkreta dophandlingen och för den barndöpta kan denna glädje komma senare i livet, exempelvis då hon får en tro på den hon döptes till, Jesus.

Med utgångspunkt i vuxendopet kan man relatera till antropologen Victor Turners föreställningar kring tröskelfasen. Han menar att individer i ett större sammanhang (församlingen) tillsammans underkastar sig själva sammanhanget och utifrån det hamnar i en hierarki. Genom dopet får man en plattform i det nya sammanhanget och därmed en markerad identitet i den nya samhörigheten, församlinglivet.⁴¹ Utan sådana band, församlingsmedlemmar emellan, skulle det, enligt Turner, inte finnas någon församling eller någon starkare gemenskap över huvud taget. I och med att någon gått före (Jesus uppmanade församlingen att döpas och att döpa), kan sägas att Jesus är den stora förebilden och den som håller ihop dessa band, genom sitt föregångssätt och uppmaning.⁴²

Genom transformationen är det inte bara människan som förändras utan även hennes sociala förutsättningar.⁴³ Att vara hängiven övergångsriten kan ge god gruppstillhörighet för den som är invigd, men i och med att den är exklusiv, framkallar den även utanförskap, vilket i och för sig är en av anledningarna till att den brukas. Detta kan exemplifieras utifrån de tre aktuella trossamfundens metoder att ta in medlemmar; i alla trossamfunden måste man vara döpt för att få bli medlem. Utan ”rätt” dop får man inte komma in i den totala gemenskapen (se kapitel 7.2).

Det hierarkiska tänkandet som nämnts ovan, fungerar främst utifrån vuxendopet då det är där det starka gemenskapsbandet har den störst markerande betydelsen, vilket Driver även poängterar längre fram i kapitel 4.4. För en barndöpt har denna identitetsmarkering mindre betydelse, då det över lag inte är dopet som är det avgörande om man passar in i gemenskapen, så som släkt och vänner, eller ej, vilket Faber återkommer till i kapitel 4.3.

⁴¹ Turner, 1969, s. 96

⁴² Turner, 1969, s. 97

⁴³ Gilhus, Mikaelsson, 2001, s. 69

4.2 Initieringsrit

Dopet är även en initieringsrit, vilket innebär att den döpta människan påbörjar ett nytt liv i ett nytt sammanhang. Man döps in i, och identifieras fortsättningsvis i Kristi död och uppståndelse.⁴⁴

När man döps, säger Bibeln, att ”Alla ni som har blivit döpta till Kristus har blivit iklädda Kristus.”⁴⁵ Det står även att man i dopet ”...avkläddes er syndiga natur och begravdes med honom genom dopet.”⁴⁶ Människan invigs tillsammans med Jesus Kristus till ett liv i likhet med hans. Man initieras därmed till Kristus och den kristna gemenskapen.

När man döps, tar ens föräldrar, eller man själv, ett steg mot ett nytt sammanhang och utifrån detta synsätt är inte dopet en ”engångsinsats” där man som i övergångsriten går över en tröskel och går från ett till ett annat stadium. Dopet blir, genom initieringsriten, en ingång i ett nytt sätt att tänka, leva och låta sig formas.⁴⁷

4.3 Livscykelrit

Dopet är även en livscykelrit, vilket innebär att ritens tidsbundenhet gör den till en rit. Detta gäller främst i förhållande till barndopet då denna händelse vanligtvis inträffar inom samma tidsförlopp för alla människor som genomgått barndop,⁴⁸ vid cirka tre månaders ålder.

Föräldrar har möjlighet att döpa sitt barn utan att lägga någon religiös innebörd i ritens utifrån ett kulturellt tankesätt, kan man ändå välja att utföra denna religiösa rit.⁴⁹ Livscykelriten har som betydelse att foga samman människans individualitet med hennes kollektiva tillhörighet.

Barndopet som rit enligt Faber, (omnämns i Reimers bok),⁵⁰ har innebörden att inlemma den nyfödde i släkten och gemenskapen, vilket innebär att lägga bebisens individualitet bakom henne och välkomna henne in i en ny kollektiv tillhörighet. Enligt Faber är spänningen mellan människans ursprungliga identitet och inlemmandet i kollektivet en av de mest djupa

⁴⁴ Reimers, 1995, s. 54

⁴⁵ Gal 3:27

⁴⁶ Kol 2:11-12

⁴⁷ Reimers, 1995, s. 61

⁴⁸ Reimers, 1995, s. 74-75

⁴⁹ Reimers, 1995, s.255

och existentiella erfarenheter hon erfar under sitt liv. Faber anknyter vidare till utvecklingspsykologen Erik H Eriksson, som framhåller den rituella formens stora betydelse för människan. Utan denna trygghet får hon aldrig någon genomgående och kvarstående tillfredsställelse,⁵¹ vilket även nämns längre fram (se kapitel 4.4), fast då utifrån vuxendopet och Drivers teori om den vuxna människans behov av att själv få handla för att få en hållbar tillfredsställelse. Om man som Driver relaterar dopriten främst utifrån vuxendopet ser man att den vuxendöpte, som är medveten som dophandlingen, givetvis får större glädje och handlingskraft av att vara medveten om sin övergång till nytt liv, än det tremånaders gamla spädbarnet får. Detta instämmer Reimers i, utifrån tanken kring initieringsriten, att det blir utifrån människans medvetenhet hon kan låta sig formas utifrån det nya sammanhanget.

Det kulturella beteendet väger i många fall tyngre än den personliga tron, fortsätter Reimers utifrån sin undersökning om barndop från 1990-talet.⁵² Även om barndop önskas av föräldrar som egentligen inte tror på dopets innebörd, betyder det inte att dopet är oviktigt för dem. Ritens ständiga återkommande kan exempelvis vara ”en del av den meningsfulla tillvarons grundpelare.”⁵³ I och med att en rit över huvud taget utförs, innebär det för troende som icke troende att det är ett viktigt skeende.

4.4 Riten som befrielse samt ett synligt framträdande

Driver ser ritens kring vuxendopet som något som leder till kreativitet frihet samt ingående förändring hos ritutövaren. Han framhåller att människan inte endast formas av sitt sinne och intellekt utan än mer av handlingar hon genomför.⁵⁴ Han återger Aristoteles: ”It is by their actions that we know what [people] are”. Det är genom handlingar vi väljer att skapa, upprätta, oss själva som personligheter. I de mest aktiva rithandlingarna, vilka ofta är liminalfaser, så som dopet, framstår ritens som någon form av synligt framträdande, anser Driver. Det finns därför risk att utförandet av ritens mer blir ett fram-/uppträdande än en överlåtelse till det man i ritens önskar övergång till. Det är inte alltid handlingen, ritens, som är huvudsaken, utan sättet den genomförs på.⁵⁵ Här konfronterar Driver praktiserandet av vuxendop, utifrån att det kan bli själva sättet dopet utförs på som blir det viktiga för att människan ska få uppleva möjlighet

⁵⁰ Reimers, 1995 s. 97

⁵¹ Faber, 1990, s. 43

⁵² Reimers, 1995

⁵³ Reimers, 1995, s. 73

⁵⁴ Driver, 1991, s. 79

⁵⁵ Driver, 1991, s. 80

till förändring. Genom att den vuxendöpte själv väljer att agera i dophandlingen, kan konsekvensen av det bli att hon själv skapar den hon blivit genom dopet.

Driver menar fortsättningsvis att framträdanden, utifrån en viss roll, innehåller minst tre olika former, utföranden. Dels är det den *rituella* formen som ovan nämnts, dels är det den *bekännande* formen som behandlar den personliga identiteten och religiösa frågor; genom att delta i riten meddelar sig människan utifrån en viss typ av identitetslängtan och gör en markering om att hon slutligen, i och med ritens utförande, nått denna identitet. En sista form Driver nämner, är det *etiska* utformandet av riten, vilket innebär att man väljer att agera på ett rätt sätt, oberoende av hur samhället i övrigt ser på ritutövandet.⁵⁶ Man vill göra en synlig markering.

Om hur riter fungerar, avslutar Driver: "Rituals are primarily instruments to change a situation: They are more like washing machines than books. A book may be *about* washing, but the machine takes in dirty clothes and, if all goes well, transforms them into cleaner ones".⁵⁷

Genom bruket av riter formas människans identitet. I nästa kapitel inleds beskrivandet av hur man utifrån dopriten ser på sina olika identiteter, utifrån de olika trossamfundet.

⁵⁶ Driver, 1991, s. 82

⁵⁷ Driver, 1991, s. 93

5. Trossamfundens inställning i dopfrågan

De tre trossamfundena har till vissa delar historiska identiteter som de idag, av olika anledningar, inte vill eller kan ställa upp på. Det är tydligt att det inte bara är den enskilda medlemmen som kan förändras, utan även trossamfundet arbetar ständigt med sin identitet. Sekretären för teologi och ekumenik inom Svenska Missionskyrkan, Per-Magnus Selinder uttrycker det så här

En verksam förändring måste leva i pulsslag mellan den lokala verkligheten och det gemensamma teologiska arbetet, där utmaningarna från församlingarnas upplevelse av sin situation, sin spiritualitet, sin upptäckt av den gemensamma kristna tron inför omvärlden andas tillsammans med ett grundläggande teologiskt arbete mellan skilda traditioner.⁵⁸

Denna fokusering och även trossamfundens teologiska förändringar ska vi titta närmare på längre fram, då enkätfrågorna aktualiseras.

5.1 Svenska kyrkan

Svenska kyrkan är det trossamfund som sedan kristnandet av Sverige på 1000-1100-talet haft det nationalkyrkliga greppet om Sverige. Genom att välja några korta nedslag går vi nu fortsatt ner i historien och börjar med reformationen på 1500-talet då den kyrkliga makten lösgjordes från Rom och för Sveriges del hamnade Svenska kyrkans makt i händerna på den rådande svenske regenten. Under denna tid, medeltiden, fanns det inte någon som helst möjlighet för den svenske medborgaren att välja om hon ville ha någon trosuppfattning, och hur den i sådana fall skulle se ut. Att ha den tro som Svenska kyrkan föreskrev var varje medborgares skyldighet.⁵⁹

I slutet på 1800-talet kom en stor förändring i det religiösa Sverige, då väckelserörelserna kom med nya metoder att ta sig an de andliga frågorna. Kyrklig splittring uppstod och den drygt 800-åriga enhetskyrkliga eran gick upp i rök. Bland annat var det synen på dopet och människans egen bekännelse av tron striden kretsade kring.⁶⁰

⁵⁸ Selinder, 2004, s. 20

⁵⁹ Heldtander, Martling, 1985, s. 7-8

⁶⁰ Selinder, 2004, s. 14

I dialog med Svenska Missionskyrkan har åsikten framkommit att ”Svenska kyrkan allvarligt försummat att sätta den personliga tron i samband med dopet”. Detta har inneburit att dopet getts ett nedtonat intryck, vilket den allmänkyrkliga traditionen tydligt motsatt sig.⁶¹ Inom detta område har det idag skett en förändring, vilket framkommer längre fram.

Svenska kyrkan fungerade, till år 2000, utifrån ett nationalkyrkligt perspektiv. Bland annat kan denna statsanknytning ha gjort att trossamfundet inte gjort sig känt för att satsa på exempelvis fortsatt utbildning i kristen tro, eller att erbjuda medlemmen fortsatt växt i sitt dop och sin tro. Man har nöjt sig med att vara nationalkyrka.

Svenska kyrkans dopsyn har, i likhet med de två andra trossamfundens inställning, varit att ”Dopet alltid sker med vatten och i Faderns, Sonens och den heliga Andens namn.”⁶²

Som dopkandidat är man fri att antingen själv välja, eller att föräldrar väljer när man vill bli döpt. Viktigt är att dopet är en engångshandling, vilket alltså ej kan göras om.⁶³ Svenska kyrkan har tidigare även kritiserats av andra kyrkor för att göra urskillningslösa dop⁶⁴ och förändringar även utifrån det området kan läsas om längre fram i undersökningen.

5.2 Pingströrelsen

Svenska pingstväckelsen kom till Sverige 1907⁶⁵ och 1913 uteslöts den då nyligen grundade pingstetableringen Filadelfiaförsamlingen, ur det etablerade Baptistsamfundet. Både Baptist-samfundet och Filadelfia inbjöd troende och vuxendöpta till nattvardsbordet och anledningen till uteslutningen blev att Filadelfia inte ansåg att man behövde vara trossamfundets anknytning för att inbjudas till detta, vilket man krävde inom Baptistsamfundet. Denna uteslutning blev startskottet för en självständig församling, den än idag existerande Filadelfiaförsamlingen i Stockholm.⁶⁶

När man än idag inbjuder till nattvard inom pingströrelsen, är innebörden i inbjudan att det är troende och vuxendöpta som är välkomna. Man väljer att uppmuntra den som vill gå fram till nattvardsbordet att ”pröva sig själv” innan den går fram.⁶⁷

⁶¹ Guds kyrka och en levande församling, s. 33

⁶² Kyrkoordning för Svenska kyrkan, 19 Kap, Inledningen

⁶³ Kyrkoordning för Svenska kyrkan, 19 Kap, 3 §

⁶⁴ Nilsson, 2004, s. 53

⁶⁵ Asp, 1985, s. 94

⁶⁶ Asp, 1985, s. 96

⁶⁷ Salomonsson, 2004, s. 44

Ett av pingströrelsens utmärkande drag är att man endast använder det baptistiska dop-sättet, vuxendopet, vilket alltid har praktiserats genom att dopkandidatens kropp sänks ned i vatten.

I likhet med Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan (vilken redovisas nedan) har även pingströrelsen fått påtryckningar om förändring, men än inte gett gehör för detta. Att ändra fokus till att även acceptera annan typ av doppraxis, är inte aktuellt.

Pingstförsamlingar ute i landet väljer dock att ta in nya influenser och det främst från studenttäta städer som har en något mer reformvänlig syn på doppraxis.⁶⁸

5.3 Svenska Missionskyrkan

Inom Svenska Missionskyrkan ansåg man utifrån det fria kyrkomötet 1878, att man inte längre behövde vara döpt för att vara med i församlingstillhörigheten. Detta beslut tog man utifrån förhoppningen om att ena kristenheten i tvisterna kring doppraxis. Man ansåg att självbekännelsen av tron vägde betydligt tyngre än att ställa den tunga debatten kring dopet i centrum. Dopfrågan fick vara ett personligt ställningstagande för var och en, vilket fortfarande är trossamfundets inställning.

Kritik man fått från andra trossamfund under sent 1900-tal är just vad som nämnts ovan: samfundets svaghet i att tillåta människor komma till både nattvard och bli medlemmar utan något dop.⁶⁹ I debatt med Svenska kyrkan har nämnts att

...Svenska Missionsförbundet [har] ofta isolerat den personliga tron i förhållande till dopet...[och] därvid för-ringat dopet på ett sätt som är svårt att förena med såväl bibelteologisk insikt som modern ekumenisk teologi.⁷⁰

Att det är förändringar på gång, utifrån 2000-talets religiösa kuperade landskap är det ingen tvekan om, även om det är olika långt kommet inom de olika trossamfunden. Det är främst pingströrelsen som kommer på efterslänten medan både Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan mer lever i förändringens pulsslåg.

Debatten kretsar vidare kring ekumeniska närmanden. I nästa kapitel påbörjas själva undersökningen, där informanterna äntligen får komma till tals.

⁶⁸ Salomonsson, 2004, s. 45

⁶⁹ Selinder, 2004, s. 19

⁷⁰ Guds kyrka och en levande församling, s. 33

6. Undersökning

Undersökningen består av fem huvuddelar. Dessa delar omfattar, av mig utvalda, anmärkningsvärda uttalanden utifrån informanternas ståndpunkter med utgångspunkt i enkätfrågorna. Fokus ligger främst på uttalanden kring informanternas identitet som kristen, sett utifrån dopet och dess innebörd.

Från informanterna i de olika trossamfundet redovisas de olika medlemmarnas (individens) variationer av uppfattningar kring dopet i samband med en jämförelse med trossamfundet centralt (institutionen) samt utifrån urkunder (ideologin), så som Bibeln och andra skrifter.

När det fortsättningsvis talas om ”informanter”, är det de svar som inkommit från medlemmarna i de enkätundersökta församlingarna det hänvisas till.

6.1 Identiteten

I nedanstående text visas hur informanterna ser på sin identitet. Den syn de har präglas utifrån flertalet olika perspektiv, vilka några kommer att komma att lysa igenom. Det handlar inte alltid om egna livsval till identitet, utan livsval kan även bero på andra individers påverkan på ens liv. Det visar sig, då och då, under undersökningens gång en skiljaktighet bland uppfattningar mellan informant - informant inom samma trossamfund, men den mest frekventa skiljaktigheten bland uppfattningarna blir tydligast trossamfundet emellan.

6.1.1 Identiteten utifrån Svenska kyrkans informanter

Hos Svenska kyrkans informanter är det vanligast att föräldrarna är de som lägger den första grunden till barnets identitet som döpt. Över lag är identiteten skiftande bland informanterna, men tryggheten i att vara i Guds och församlingens gemenskap är övervägande. Både själva dopet och doppraxis har en underordnad betydelse. Dopet är en inkörsport till församlingslivet och medlemskapet. Det är en typ av initieringsakt (se kapitel 4.2) man är med om och man kan vila tryggt i vetskapen om att man är döpt. Framför allt är barndopet en övergångsrit då man inte har någon medvetenhet om vad som sker, utan endast placeras i ett nytt sammanhang (se kapitel 4.1). Exempel:

”Jag försöker leva i mitt dop. Är mycket aktiv i församlingsarbetet”, ”...kan välja att göra det [dopet] när du vill, hur du vill och du kan också avstå om du vill”, ”[Dopet är] grunden för min församlingstillhörighet”, ”Vi lägger inga aspekter på [dopet]”.

Utifrån informanternas svar har man inte någon stark identitet i dopet genom att vara Jesu efterföljare, då identiteten mer kretsar kring församling och församlingsarbete. Inställningen att man inte lägger så stor vikt vid dopet kan bero på att Svenska kyrkan inte endast är trossamfund utan även kulturbärare i det svenska samhället.⁷¹ Denna funktion innebär, bland annat, att man inte behöver ”stå till svars” för sin tro, utan kan känna sig lugn och trygg i ett närmande till Svenska kyrkan.

Man ser därmed inte trossamfundet bara som sin kyrkotillhörighet utan även som en gammal, fin svensk traditionsbärare. Grunden för detta kan vara att medlemskap i Svenska kyrkan var lagstadgat fram till 1951. Utan Svenska kyrkans existens hade troligtvis de flesta barndop aldrig ägt rum, då gemene man inte väljer att gå till något annat trossamfund för detta ändamål. Svenska kyrkan känns ”hemma” för många. Svenska kyrkan är medveten om detta och har, tillbaka i tiden, framhållit sig själv som ”folkkyrka” medan man kallade de fria trossamfundet ”föreningskyrka”.⁷²

Utifrån Fabers teori står Svenska kyrkan för, och är även bra på att erbjuda, en meningsfull och hållbar livsstruktur⁷³ (se kapitel 4) för människor i den sociala vilsheten. Detta erbjuder man bland annat med traditionsbundna dopförrättningar. Utan erbjudande av denna rit, finns det risk att människor förlorar ”navelsträngen” till både trossamfund och den typ av värld hon har behov av.⁷⁴

Spädbarnet blir i och med dopet accepterat som del i det kollektiv hon nu infogas i, resonerar Faber. Nu är hon inte endast en individ utan även en del i helheten, kollektivet och har därmed även fått en kollektiv identitet. När barnet döps, nämns både barnets namn (individen) och släktens namn (kollektivet) och genom dopet bejakas även hennes nya identitet och tillhörighet till släkten (se kapitel 4.3).

⁷¹ Reimers, 1995, s. 199

⁷² Selinder, 2004, s. 14

⁷³ Faber, 1990, s. 44

⁷⁴ Faber, 1990, s. 45

6.1.1.1 Svenska kyrkans hållning

Inom Svenska kyrkan är man tydlig med att man grundar sin dopsyn på *ett* dop. Så kallat omdop accepteras inte. ”Dopet är en engångshandling, vid vilken Gud treenig tar upp människan i sin gemenskap och för henne in i sin kyrka och församling”⁷⁵ står det i Kyrkoordning för Svenska kyrkan. Vill man gärna vara med i Svenska kyrkan utan att vara döpt går även det, utifrån att man har en önskan om att bli döpt och därmed går på den dopundervisning som församlingen erbjuder.⁷⁶

Sedan 1960-70-talet har man velat göra uppföljningar av dopet och ge möjlighet för den döpte att få bättre inblick i sin dopsituation.⁷⁷ Full enhet har inte rått i frågan men till 2005 års kyrkoordning tog man med de nya bestämmelserna: ”Dop... skall föregås av samtal mellan den präst som skall leda gudstjänsten och dem som närmast berörs. Kyrkoherden har ansvar för att det erbjuds möjlighet till fortsatt kontakt med församlingen...”.⁷⁸ Detta har en informant uppmärksammat, vilket framgår i fråga 6 i enkäten: ”Anser du att din församlings dopsyn har förändrats de fem senaste åren?” Informanten svarar att hon har en känsla av att det idag...

... läggs större vikt vid dopsamtalen med barnets föräldrar och familjemedlemmarnas medverkan vid dopet.

En reformering har gjorts kring dopet med det nya doppastoral som sedan 2005 finns med i kyrkoordningen, där man nu poängterar dopsamtal samt uppföljning av dopet. Idag föds man inte längre som medlem in i Svenska kyrkan, vilket man gjorde fram till 1996; idag måste det tas ett aktivt beslut om medlemskap, då man numera blir medlem i och med att man döps.⁷⁹

Idag anser man inom Svenska kyrkan att dopet har stor betydelse. När en människa döps, säger man att Gud sträcker sin hand till henne och erbjuder henne gemenskap.⁸⁰

Tidigare hade man en jämförelsevis svag referens till den lokala församlingen, vilken även den idag är stärkt.

⁷⁵ Kyrkoordning för Svenska kyrkan, 19 Kap. Inledningen

⁷⁶ Kyrkoordning för Svenska kyrkan, 19 Kap. 6 §

⁷⁷ Reimers, 1995, s.60

⁷⁸ Kyrkoordning för Svenska kyrkan, 17 Kap. 15 §

⁷⁹ http://www.svenskakyrkan.se/om_ar_svk_historia.asp

⁸⁰ Nilsson, 2004, s. 55

6.1.2 Identiteten utifrån Pingstkyrkans informanter

Pingstkyrkans informanter har en starkt markerande identitet i att vara Jesu efterföljare. Man fokuserar att på ”rätt” sätt utföra sin tro för att få en fullvärdig kristen identitet; det är något man själv *aktivt* söker. Har man funnit sin identitet i Jesus, är det enda rätta sättet att leva, att följa hans livsexempel. Detta förtydligas genom svar långt utöver vad frågeställningen omfattar, och så gott som alla berättar personliga erfarenheter utifrån sina dop; övertygelsen tycks vara mycket stark och man vill gärna föra vidare sina egna uppfattningar och erfarenheter. Exempel:

”när jag ser tillbaka på ca 50 år har det gett mig ett innehållsrikt liv”, ”vi böjde knä, barnmötestanten och tar och jag”, ”jag minns klart när vattnet gick över mig”, ”tror på baptistisk dopsyn som Bibeln lär”, ”rätt enligt min inre övertygelse”.

Pingstkyrkans informanter har stor identitetsfokusering kring synen som kristen och det mycket utifrån dopets innebörd. Det är inte bara Guds handlande som har betydelse utan även människans eget handlande väger tungt för tryggheten i identiteten. Man ser sig som efterföljare till Jesus och ser det som självklart att döpas med den typ av dop som Jesus döptes. Därför är det enda rätta att (eventuellt igen) låta döpa sig som bekännande vuxen för att få ett fullödigt liv. Identiteten finner man i samhörigheten med andra vuxendöpta, vilka även är de som man önskar dela intimiteten kring nattvardsbordet med.

Med Turners teorier i åtanke ser man en överensstämmelse med övergångsriten i kapitel 4.1, i och med att medlemmarna sätter sig själva i en hierarkisk ordning utifrån den rituella formen och väljer att inte inbjuda dem som inte är ”invigda”, att dela gemenskapen.

Dopet är ett fortgående skeende i informantens liv. Det är ingen initiationsakt eller engångshändelse man gör utan en fortsättning i att leva i övertygelsen om att dopet har påverkan genom hela livet. Man vill formas av Gud utifrån vad han gör i dopet och därmed leva i en hängivenhet till Gud.

6.1.2.1 Pingströrelsens hållning

Pingströrelsen ställer krav på den som vill bli medlem i en pingstkyrkoförsamling, ”gemenskapen av de utvalda och kallade”,⁸¹ att den själv ska kunna bekänna sin tro samt förstå dop-sättet, då dopet är en omvändelsehandling. Dopet är starten på det kristna livet och det är först då man helhjärtat kan följa Jesu exempel.

För att helt och fullt kunna ha en identitet i en Pingstkyrka vill man vara i likvärdig position som övriga, man vill vara medlem. För att bli medlem i Pingstkyrkan måste man idag vara vuxendöpt. Idag råder det diskussioner i flertalet Pingstkyrkor runt om i Sverige där medlemskapet diskuteras och hur man i framtiden ska hantera situationen att vuxendopet är medlemsgrundande.

6.1.3 Identiteten utifrån Missionskyrkans informanter

Missionskyrkans informanter väljer att *ta emot* dopet. Det är inte människans agerande som är det väsentliga i dopet; det är Guds. Om dopet däremot ska ha någon verkan är det viktigt att tron förr eller senare kommer till människan. Exempel:

”naturligt [med barndop] om man har kristna föräldrar”, ”har givetvis funderat omkring dopet, men har inte känt mig manad att ta emot vuxendopet”, ”...har känt mig trygg i att mina föräldrar ordnade mitt barndop och överlämnade mig i Guds hand”, ”har [genom vuxendopet] tagit ett steg mot Gud, tvättat bort mina synder i honom och vilar i hans famn”, ”Dopet är en bekräftelse på min tro”

I den aktuella Missionskyrkan förekommer lika många barn- som vuxendop och det är tydligt att tro och dop hänger samman i det kristna livet. Vilket av dopet eller tron som kommer först är det ingen som vill ha rätt eller fel i, därför känner man inte engagemang i frågan. Att man däremot har sin identitet i den grundläggande tron är tydligt. Det finns en frihet i hur man vill följa Jesus och var man därmed vill ha sin identitet.

⁸¹ Salomonsson, 2004, s 40

6.1.3.1 Svenska Missionskyrkans hållning

Inom Svenska Missionskyrkan väljer man överlag, att som förälder, vilja ge sitt barn en del av Jesus och den kristna tron redan som spädbarn. Barndop är därmed det absolut vanligaste (även om det i infomantkyrkan är minst lika vanligt med vuxendop).

Utifrån ett förslag om ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan skriver man att det är ”Dopet och tron för människan in i Kristus. Dopet är en del av vägen in i kyrkan och hör samman med livslång växt i Kristus”.⁸² Genom dopet blir man en del både i församlingsgemenskapen och i Kristus.

I den senaste konstitutionen gör man dopet som medlemsgrundande. Detta innebär även att föräldrar kan begära medlemskap för sitt barndöpta barn. Det finns även möjlighet att vara medlem i församlingen utan att vara döpt, om man så att säga är ”på väg till dopet”.⁸³ (Anledningen till att man inte tidigare haft denna offentliga inriktning, dop-medlem, var, som tidigare nämnts, att man ville ena den lutherska och baptistiska dopsynen, genom att inte poängtera vikten av dopet.)

6.1.4 Olika synsätt på den kristna identiteten

Det kan finnas en hierarkisk ställning i en kristen församling och Turner resonerar om detta, om hur man får dessa positioner och identiteter. Den hierarkiska planen gäller troligtvis mestadels ”gamla” församlingsmedlemmar kontra nya sådana. De som varit med längre i församlingen, kan få en något högre position i förhållande till exempelvis nytilkomna medlemmar eller sådana som vill bli medlemmar. För att få en identitet i församlingen, bli en del i denna hierarki och därmed få del av den totala gemenskapen krävs det att man inordnar sig på ”rätt” sätt i gemenskapen, i det här fallet döps på rätt sätt (se kapitel 4.1).

Nu är ämnet kring identitetens grund färdigdiskuterat. Fortsättningsvis vill jag söka svar på vilken betydelse dopordningen kan ha.

⁸² <http://www.missionskyrkan.se/upload/5420>

⁸³ Selinder, Åqvist, Nilsson, 2004, s. 96

6.2 Betydelsen av tro-dop eller dop-tro?

Syftet med detta kapitel är att belysa informanternas ståndpunkt i fråga om vilken betydelse de lägger i sina val av dop: först tro och sedan dop eller vice versa. Att det finns skillnad i hur trossamfund ser på ordningen kring dopet är inte någon hemlighet och rent krasst kan sägas att luthersk (bl a Svenska kyrkan) och baptistisk (bl a Pingstkyrkan) dopsyn är oförenliga. (Missionskyrkan nyttjar båda inriktningarna.) Alla tre trossamfundet anser sig dock ha Bibeln som rättesnöre i sin teologi och ser dopet som av oerhört stor betydelse för mänskliga-Gud-förhållandet. Dopet är med andra ord en självklarhet för de troende i alla trossamfund.

6.2.1 Ordningens betydelse för Svenska kyrkans informanter

Informanterna tror att de flesta i trossamfundet är nöjda med barndopet som praxis. Dopet i sig har en relativt stor betydelse för informanterna, bortsett från en informant inom Svenska kyrkan som anser att...

Du kan välja att [döpas] när du vill, hur du vill och du kan också avstå [från dopet] om du vill.

Annars ser informanterna inte någon större skillnad mellan olika doppraxis utan ser dopet i sin helhet som ett Guds handlande där människan får komma med i Guds familj, församlingen. Det har heller ingen betydelse om det är dopkandidaten själv eller föräldrarna som tar beslutet om dopet. Därtill anser en informant, att man som döpt tillhör Gud även om man väljer att inte tro på honom. Exempel:

”Jag är nöjd med ”dopet” så som det är utformat idag”, ”Dopet är ett tillhörighetstecken till Gud även om vi tvivlar, förnekar och inte lever som kristna”, ”dopet är mycket djupt grundat av tradition” ” [Dopet är] Guds erbjudande till mig att vara Guds barn”, ”Dopet är en stor familjehögtid, som medlemmarna i församlingen sätter stort värde på. Men tyvärr brister det sedan - senare i livet med föräldrar, faddrar och församlings roll att vara förebilder och förebedjare för barnet”.

Man är medveten om de slentriana barndop som skett inom Svenska kyrkan och utifrån det utgångsläget skiljer sig informanterna åt. En del tycker det är helt i sin ordning att dopet mer

eller mindre endast är en traditionsbärare medan andra anser att det finns ett reellt verkande i dophandlingen.

Utifrån denna tanke ges hänvisning till kapitel 4.3, där Reimers uttrycker det betydelsefulla med ritens, oberoende av vilken uppfattning man än har om den.

6.2.1.1 Svenska kyrkans hållning

Inom Svenska kyrkan praktiserar man både barn- och vuxendop. Svenska kyrkan är det trosamfund som förrättar flest vuxendop i Sverige idag⁸⁴ och anledningen är främst ungdomars deltagande i konfirmationsundervisning. För att konfirmeras måste man vara döpt, då konfirmationen är en bekräftelse av dopet. Vill man få sitt dop bekräftat på annat vis erbjuds det doperinran för medlemmarna i församlingen.

”Kyrkans uppdrag är att alla människor skall nås av erbjudande om dop. Såväl barn som ungdomar och vuxna kan ta emot dopet.”⁸⁵ Trots att trossamfundet döper flest ”vuxna”, finns det på Svenska kyrkans hemsida⁸⁶ inte någon bild som bekräftar eller uppmuntrar detta, utan endast bilder på spädbarn i samband med dop. Därmed väljer man att framhålla den traditionella bilden som folk över lag har, att Svenska kyrkan, i dopsammanhang, mer är en traditionsbärande kyrka än ett uttryckligen bekännande trossamfund.

En något svävande inställning framhålls vidare, utifrån Svenska kyrkans hemsida, att dopet är att ”föras in i Guds rike ... att föras in i livets djupaste dimension, den där Gud och människa hör ihop på det allra innersta sättet. Att bli döpt är att bli räddad, från livets yta till dess djup, från ondskan till det goda och från döden till livet”.⁸⁷ Att tro och dop hänger samman framgår över huvud taget inte.

6.2.2 Ordningens betydelse för Pingstkyrkans informanter

Det mest kännetecknande hos Pingstkyrkans informanter är att de har en ”lydnad för ordet”. Man hänvisar till bibelord som: ”Den som tror och blir döpt skall bli frälst”,⁸⁸ och ”Omvänd

⁸⁴ <http://www.svenskakyrkan.se/fragor/andrum>

⁸⁵ Kyrkoordning för Svenska kyrkan, 2005, 19 Kap, Inledningen

⁸⁶ www.svenskakyrkan.se

⁸⁷ <http://svkyrkan-hudiksvall.com/>

⁸⁸ Mark 16:16

er och låt er alla döpas i Jesu Kristi namn, så att era synder blir förlätna”⁸⁹, med att det är ordningen *tro* först och *dop* sedan som innebär att lyda ordet. Exempel:

”Vi läser innantill”, ”Dopet blev en bekännelse inför mina kompisar m fl att jag tagit avstånd från mitt tidigare liv utan Gudsgemenskap, till ett liv i gemenskap med Jesus Kristus”, ”...ser vuxendopet som det bibliska och som ska gälla”, ”Inte någon liberal syn på Guds ord. Tror på baptistisk dopsyn som Bibeln lär”, ”Dop utan efterföljelse av Jesus och Guds ord är betydelselöst”, ”...när man blir frälst ska man skyndsamt ta emot dopet och begrava den gamla människan”, ”... får undervisning så det blir rätt beslut. Det är ju ett val i livet”

Av exemplen att döma, framgår det att man inte kan acceptera någon annan doppraxis än vuxendopet som det verkliga och bibliska dopet. Argumentet är att det aldrig nämns i Bibeln att något spädbarn döps.

Alla informanter har en klar och tydlig syn på vad som är rätt och vad som är fel och tycks se det som en självklarhet att även andra måste förstå. När man väljer att döpas blir detta ett radikalt steg i identifikationen att följa ”Jesus och Guds ord”. Utan efterföljelse (att varje dag begrava den gamla människan och uppstå i den nya) ser man inte någon betydelse i att över huvud taget döpas.

Åsikterna skiljer sig inte avsevärt åt, informanterna emellan. Undantaget är dock frågeställningen, som på eget initiativ tas upp, om hur människan ska agera den närmsta tiden efter att hon blivit frälst. Dels anses det viktigt efter så snart hon blivit frälst snarast låta döpa sig, för att få begrava den gamla människan. Den andra åsikten är att det är viktigt att hon ger sig tid att ta emot undervisning om dopet innan hon döps, då det är ett viktigt val.

6.2.2.1 Pingströrelsens hållning

Pingströrelsen ser vuxendopet som en aktiv bekännelsehandling av människan. Utan en egen medvetenhet i sitt handlande kan man inte välja, och är inte medveten om att man vill ha ett liv med Jesus.⁹⁰ Man ser barndop som en välsignelse av barnet och inte som ett dop, med hänvisning till bland annat det grekiska ordet *baptizo*, ”doppa”.⁹¹ Om man är barndöpt innebär det alltså inte något genuint och godkänt dop inom pingströrelsen.

⁸⁹ Apg 2:38

⁹⁰ Salomonsson, 2004, s 40

⁹¹ <http://www.pingst.se/fragapastorn>

Det ekumeniska landskapet ser annorlunda ut idag än vad det gjorde när pingströrelsens pionjärer etablerades i Sverige för snart 100 år sedan. Då var det en helt annan historisk situation, då man ville erbjuda ett trossamfund som var fritt från överhet. Utifrån denna historiska bild i samklang med den mer nutida bilden, förekommer det idag diskussioner om hur doppraxis i framtiden ska användas.⁹²

6.2.3 Ordningens betydelse för Missionskyrkans informanter

Missionskyrkans informanter har sin identitet i Jesus, oberoende av när i livet man väljer att döpas, med barn- eller vuxendop. Tro och dop hör ihop, oberoende av ordning. Dock är det betydligt mer vanligt idag med vuxendop bland ungdomar än det var för tio år sedan i den aktuella församlingen. Barndopet är på tillbakagång, men likaväl ett dop man brukar och accepterar fullt ut. Exempel:

”tro och dop hör ihop, vilket som kommer först spelar mindre roll. Viktigt att vara döpt som kristen”, ”...barndop har tillämpats genom nästan hela den kristna kyrkans historia. Naturligt om man har kristna föräldrar. Mindre naturligt som det brukas av Svenska kyrkan”, ”Barndop är en underbar högtid. Föräldrarna får tacka Gud för sitt barn, får lova att fostra sitt barn i kristen tro och de får bedja för barnet. Allt detta tillsammans med församlingen”, ”Jag är ju barndöpt... valde ju mina föräldrar. Men när jag blev troende efter egen upplevelse så ville jag döpas även som vuxen (ungdom). Det kändes som jag ville släppa det gamla och gå in i ett nytt liv. Med Jesus”

Som vuxendöpt är det i dopet man bekräftar sin tro och identitet, medan man som barndöpt får en identitet i Gud först när man väljer att sätta tilliten till honom. Både föräldrar och församling tar på sig ett stort ansvar när man låter barndöpa ett barn. Detta tillfälle ser man som en stor högtid och även ett positivt ansvar för både föräldrar och församling.

⁹² Salomonsson, 2004, s 44

6.2.3.1 Svenska Missionskyrkans hållning

I Svenska Missionskyrkans konstitution står det skrivet:

”Dopet och tron för människan in i Kristus ... Dopet är ett enda. Det kan ske på olika sätt och vid olika tidpunkter i livet... Eftersom dopet till sin karaktär är gränsöverskridande och leder till att alla döpta är ett i Kristus, vill Svenska Missionskyrkan med sin öppenhet för Guds handlande i olika doptraditioner söka uttryck för en försonad mångfald.”⁹³

Vill man, som barndöpt, få sitt dop bekräftat som ”vuxen” ges denna möjlighet bland annat genom konfirmationsundervisning. Även andra tillfällen för dopbekräftelse erbjuds av församlingen.⁹⁴

Man vill ge frihet till medlemmen att själv söka den dopväg man anser rätt, då man menar att det inte finns något stöd för att något av dopsätten är fel. Det är inte skillnaderna som håller samman församlingen, utan trons centrum, Jesus Kristus.⁹⁵ Församlingen vill vara med och hjälpa medlemmen att leva utifrån sitt dop.

6.2.4 Olika synsätt på de olika dopen

”Var ivriga att bevara Andens enhet genom fridens band: en kropp och en Ande, liksom ni kallades till ett hopp, det som tillhör er kallelse, en Herre, en tro, ett dop...”⁹⁶ Utifrån detta ord finns det inget tvivel om var Bibeln står i frågan om dopet; dop och enhet hänger otvivelaktigt samman, på samma sätt som tro och dop hänger samman. Däremot finns det inga uttalanden om vare sig utförande eller vilken ordning skeendena ska komma. Bibeln är synnerligen flexibel och ger inga tydliga svar på var, när och hur dop ska förekomma, och om det över huvud taget *måste* förekomma.

Typexempel på den flexibilitet och smidighet Bibeln vittnar om, är när Jesus hänger på korset och tilltalas av brottslingen som hänger på korset bredvid honom: ”Jesus, tänk på mig, när du kommer till ditt rike”. Jesus svarar honom: ”Amen säger jag dig: Idag skall du vara

⁹³ <http://www.missionskyrkan.se/upload/3852>

⁹⁴ <http://www.missionskyrkan.se/upload/3852>

⁹⁵ Selinder, 2004, s 63

⁹⁶ Ef 4:3-5

med mig i paradiset”.⁹⁷ Det står i och för sig inte om brottslingen var döpt eller ej, men troligast är att han inte var döpt och han välkomnades ändå till Guds rike. Tidigare i Jesu tjänst säger han: ”Den som inte blir född av vatten och Ande kan inte komma in i Guds rike”.⁹⁸ Ingen självklarhet om vad som gäller, med andra ord! Dock är det genomgående i Bibeln att Jesus och senare även Paulus uppmuntrar de troende att döpas, även om inga bestämda förhållningsregler är fastställda.⁹⁹

Utifrån *riten* ses människans behov av att handla för att legitimera sin identitet, anser Driver. Vårt eget handlande i dopet kan vara det som påverkar oss och gör oss till den människa vi anser oss vara. Det sätt som ritens utförs på kan bli lika viktigt som ritens själva innebörd, vilket redovisats i Drivers *bekännande* och *etiska* form (se kapitel 4.4). I och med att människan väljer att bli döpt på ett visst sätt har hon därmed nått den identitet hon önskar, genom att utföra, vara inkluderad i denna handling. Hon bekänner sig både till ritens utförande och till ritens själva innebörd.¹⁰⁰ Risken i att ha en tro på både själva ritens utförande och ritens innebörd, fortsätter Driver, är att tron riskerar att fokuseras på själva utförandet av ritens. Utan förväntan, hjärta och övertygelse över själva innebörden, riskerar ritens att bli ett framträdande.¹⁰¹ I detta kapitel har visats på olika värderingar kring ordningsföljden inför en dopsituation. I nästa kapitel ska vi närma oss själva ögonblicket för dopet.

6.3 Vem handlar i dopet?

Genom att antingen själv eller genom att föräldrarna gör ett val, utför man en viljehandling i och med dopet. Har det då betydelse för dopets verkan i människans liv om människan är delaktig i handlandet eller är det endast Guds handlande som är av betydelse när hon döps?

6.3.1 Vem handlar i dopet, utifrån Svenska kyrkans informanter

Informanterna anser att det alltid är Gud som handlar i dopet medan människan har en mycket liten roll i dophandlingen. Det är Gud som närmar sig människan, inte tvärtom. Exempel:

⁹⁷ Luk 23:42-43

⁹⁸ Joh 3:5

⁹⁹ Matt 28:19; Mark 16:16; Apg 2:38; Kol 2:12

¹⁰⁰ Driver, 1991, s. 82

”Dopet är ett val som jag själv eller mina föräldrar gör åt mig. Ett val som innebär att jag bejakar Guds kallelse till mig, Guds erbjudande till mig att vara Guds barn”, ”Från dopets stund hör jag och Gud ihop -sedan får jag ta ställning till om jag vill leva som kristen, konfirmeras t ex”, ”[Dopet är en] nådehandling då Gud genom Jesus Kristus erbjuder var och en att gå in i en gemenskap med honom och den kristna församlingen”, ”Gud har utvalt oss - inte vi som utvalt Gud”

Det är en självklarhet att Gud handlar i dopet. Alla får vara Guds barn på grund av att Jesus dog för alla människor. Det Gud erbjuder människan kompenserar allt människan kan tänkas vilja bidra till Gud med. Hon kan inte handla på något sätt för att attraherar Gud än mer.

6.3.1.1 Svenska kyrkans hållning

I Svenska kyrkans dopritual används Befrielsebönen, vilken framhåller att Gud handlar i dopet: ”Gud, du som ensam räddar från allt ont, befria NN (namnet på den som döps) från mörkrets makt, skriv hans/hennes namn i Livets bok och bevara honom/henne i ditt ljus, nu och för alltid.”¹⁰² I samma sammanhang framhålls att i och med dopet omfattas man av att Gud lovat vara nära, man får löfte om förlåtelse och ett hopp om att leva med Gud i ett himmelskt liv. I och med dopet föds man på nytt, vilket innebär nya livsmöjligheter för människan.

Svenska kyrkan säger att ”dopet av spädbarnet är ett uttryck för dess gränslöshet - det är en gåva från Gud till barnet som ges utan krav”. Därmed är det tydligt att man anser att människan inte har någon påverkan på dopet.¹⁰³

Utifrån den Augsburgska bekännelsen framhåller man att ingen kan ”rättfärdiggöras inför Gud genom egna krafter, egen förtjänst eller egna gärningar. Vi rättfärdiggörs för Kristi skull, som genom sin död åstadkommit tillfyllestgörelse för våra synder.”¹⁰⁴

6.3.2 Vem handlar i dopet, utifrån Pingstkyrkans informanter

På grund av övertygelsen om att Jesus är Frälsaren beslutar man att döpas. Eftersom informanterna anser det vara en självklarhet att tron kommer innan man döps, ser man sitt eget steg

¹⁰¹ Driver, 1991, s, 83

¹⁰² <http://www.svenskakyrkan.se/ArticlePages>

¹⁰³ ibid

¹⁰⁴ Nilsson, 2004, s.54

mot dopet, bekännelsen till Jesus Kristus som en självklar del i själva dophandlingen. Exempel:

”Jag fattade ett beslut att tro på Jesus som min frälsare och som följd därav lät döpa mig”, ”människan väljer att korsfästas med honom, för att syndakroppen ska göras om intet, så att vi inte mer tjänar synden”, ”Dopet betyder alltså att vi dör från världen och är helöverlåtna till Gud”

Det aktiva steget i att närma sig Jesus är en självklarhet för den som vill leva rätt. När man avsäger sig ”livet med synden” närmar man sig Jesus, då man bekänner honom som Frälsare och Herre. Detta gör man i samband med dopet. Människans tillmötesgående mot Jesus i dopakten innebär att man kommer med en stark och hängiven överlåtelse till honom.

Hänvisning görs här till Drivers teori om att människans eget agerande för henne till den trygghet och den upprättelse hon önskar. Även en överlåtelse till själva utförandet av riten är märkbar, vilket även det hänvisas till Drivers teorier. (Se kapitel 4.4)

6.3.2.1 Pingströrelsens hållning

Den som döps, innesluts i Jesus samtidigt som starten för det kristna livet börjar. Dopet är en ”aktiv bekännelsehandling” där dophandlingen är resultat av att dopkandidaten gjort en personlig omvändelse till Jesus, ”...på din egen bekännelse...”¹⁰⁵ är ord som nämns vid dopförrettningen och i och med dopet tillämpas denna personliga omvändelse i praktisk handling och dopkandidaten får därmed uppleva en ny inre och annorlunda verklighet.¹⁰⁶

6.3.3 Vem handlar i dopet, utifrån Missionskyrkans informanter

Som vuxendöpt har man själv bestämt över sin egen delaktighet i dopet och därmed vill man döpas utifrån sin egen övertygelse och bli fri från det gamla livet Som barndöpt ser man dopet som ett annat sätt att efterfölja Jesus och får en speciell möjlighet att tacka Jesus för barnet. Exempel:

¹⁰⁵ <http://www.pingstkyrkan.net/fragapingstpastorn>

¹⁰⁶ Salomonsson, 2004, s. 40

”...när man är vuxen, har läst bibeltexter om Jesu dop kan man själv bestämma. Det handlar om övertygelsen om att det är rätt...”, ”Det kändes som jag ville släppa det gamla och gå in i ett nytt liv [i vuxendopet]”, ”...släppa allt det gamla och börja om på nytt”, ”[Dopet] blev en konkret handling att visa att jag ville tillhöra Kristus”, ”...inför mig själv och andra runt omkring visa att jag vill dela en gemenskap kring Kristus”, ”[Dopet] är en lydningshandling, en bekännelse till Jesus Kristus”,

De som är både barn- och vuxendöpta har genom eget initiativ velat gå Jesus till mötes i vuxendopet. Även om man tror att det är Guds handlande som är det viktiga, vill man för sin egen skull göra ett personligt handlande, då man med en medvetenhet kan släppa det gamla livet och visa omvärlden vad man står för. När man värjer att döpas om, gör man det för att visa omvärlden att man har döpts.

Utifrån detta resonemang uttrycker sig Driver (se kapitel 4.4), där han framhåller sina ritteorier om bland annat det etiska utformandet av riten, vilket innebär att i och med dopet göra en manifestation.

6.3.3.1 Svenska Missionskyrkans hållning

Dopet är inte en handling där människan aktiverar något, det är en ”Guds gåva som möts av människans svar i tro”.¹⁰⁷ Den prestation människan behöver göra är att tro och sedan möter Gud henne, antingen i dopet (vid vuxendop) eller att hon efter dopet (vid barndop) får ta emot tron. I och med dopets innebörd, att alla döpta är ett i Kristus, gäller Guds handlande olika doptraditioner. Guds handlande i dopet går ut på en försonad mångfald bland kristenheten.¹⁰⁸

6.3.4 Olika synsätt på vem som handlar i dopet

Det som händer i dopet är ett Guds verk, inte någon människas. Bibeln säger att det inte är på grund av ”rättfärdiga gärningar som vi hade gjort, utan på grund av sin barmhärtighet, genom ett bad till ny födelse...”¹⁰⁹ som Gud frälste människan. Dopet handlar om vad Jesus gjort och vad han inbjuder människan till, i och med dopet.

¹⁰⁷ <http://www.missionskyrkan.se/upload/3852>

¹⁰⁸ <http://www.missionskyrkan.se/upload/3852>

¹⁰⁹ Tit 3:5

Dopet är en helig handling utifrån frälsningsläran, inte en helig handling utifrån vår erfarenhet av dopet. På samma vis handlar dopet om Guds trofasthet och inte om människans trofasta gensvar till honom.¹¹⁰

Människans tydliga uppgift kommer först i och med *sammankopplingen* av dop och tro, då hennes uppgift blir att göra verkligt det som gavs henne i dopet; att dagligen uppstå med Kristus i det nya livet med honom.¹¹¹

Vandringen genom Röda havet, prototypen för dopet, nämner Paulus för församlingen i Korint¹¹² för att peka på att Gud är den som går före, den som först agerar. Sedan ger människan sitt gensvar på Guds agerande.¹¹³ Utan Gud har varken människans tro eller handling något värde och utan människans gensvar till Gud, har Guds handlande i dopet inte heller något värde. Detta pekar på att barndopet inte har som mål att ta trons fokus och plats; dopet kräver en tro av den döpta människan,¹¹⁴ under vilken praxis man än är döpt. Utifrån denna fråga har det getts inblick i olika inställningar kring agerandet i dopet och nu går jag vidare till vilken funktion dopet kan upplevas ha.

6.4 Dopets skyddande verkan?

I detta kapitel kommer det att visas hur informanterna ser på dopet och det blir främst utifrån deras egna dopsituationer, utifrån en rent praktisk funktion. Detta tas upp utifrån frågeställningen om det ges ett beskydd i dopet.

Finns det någon praktisk förklaring till att Jesus uppmanar alla att döpas eller är det främst en lydnadshandling han efterstavar? Bör nämnas att det inte finns någon frågeställning i enkäten om detta ämne. Det är utifrån informanternas egna initiativ detta ämne yppas. Anmärkningsvärt är att det utifrån varje informantgrupp ges synpunkter om ämnet om än i viss mån sparsamma sådana.

¹¹⁰ Clark, 1959, s. 316

¹¹¹ Nygren, 1965, s. 39

¹¹² 1 Kor 10:1-2

¹¹³ Beasley-Murray G.R, 1959, s. 145

¹¹⁴ Nygren, 1965, s. 49

6.4.1 Dopets skyddande verkan för Svenska kyrkans informanter

Det finns en trygghet i att vara en del i Guds gemenskap. Dopets själva innebörd verkar däremot inte ha någon uttalad och direkt verkan, utifrån denna frågeställning. En tydlighet ligger i att man uppskattar att individualiteten fogas samman med kollektivet, vilket Reimers talar om utifrån livscykelriten i kapitel 4.3.

Det finns en informant som har erfarenhet av att dopet har en skyddande verkan. Dennes synpunkt:

”Jag döptes då jag var döende i difteri. Dopet skedde i mitt föräldrahem -med ngn timmes varsel kom vår församlingspräst hit. Jag överlevde -som ett bönesvar till mina föräldrar och syskon. Dopet har därför blivit ett mycket påtagligt, bevis, att Gud är med mig genom livet.”

6.4.1.1 Svenska kyrkans hållning

Utgångspunkten i frågan är tydlig, vilket är att gåvan som dopet ger är ett ”löfte om befrielse och beskydd”.¹¹⁵ Även liknande ståndpunkter framhålls då man hänvisar till Befrielsebönen (se kapitel 7.3.1.1), där man ber Gud befria den döpte ”från mörkrets makt”. Man väljer även att uppmuntra både föräldrar och barn genom att dela ut dopljus, vilket är en symbol för att den som döps, ”skall inte vandra i mörkret utan ha livets ljus”.¹¹⁶ I boken ”Tro-dop-medlemskap” kan man läsa att ”I själva dopgudstjänsten rycks människan ur dödens och ondskans våld och blir en kristen som är med i kyrkans gemenskap”.¹¹⁷ Att det finns ett beskydd i dopet är därmed tydligt hos Svenska kyrkan, vilket kan relateras till övergångsriten (kapitel 4.1) där man lämnar sin gamla fas för att ingå i en ny positivare fas.

6.4.2 Dopets skyddande verkan för Pingstkyrkans informanter

Här är det inte heller direkt uttalat att man ser ett beskydd med sitt dop. Beskyddet och även omtanken kring den döpta människan ter sig skiftande men det finns ändå en tro på beskydd

¹¹⁵ http://www.svenskakyrkan.se/om_verksamhet_dop.asp

¹¹⁶ Joh 8:12; se vidare <http://www.svenskakyrkan.se/ArticlePages>

¹¹⁷ Nilsson, 2004, s. 55

och omtanke från Gud för den döpte. Att dopet i sig har en beskyddande verkan, tycks i varje fall ha påverkat det sistnämnda exemplet och dens val att söka sig till den kristna tron. Exempel:

”När jag ser tillbaka på ca 30 år [efter att jag döptes] har det gett mig ett innehållsrikt liv. År 2002 fick jag en gåva, 2 veckors resa o uppehälle, missionsresa till Indien, en stor upplevelse”, ”[Dopet] kändes renare än badad o jag var lycklig. Hade Jesus som hjälpare för alltid. Jag hade hört att som kristen kunde man bevaras från liv med sprit o tobak o andra dåliga gärningar”

6.4.2.1 Pingströrelsens hållning

Ingen direkt klarhet ges i att det finns beskydd från Gud för en person som är döpt, utifrån mina valda referenser. Däremot utgår man från en hänvisning till Nya Testamentet, där man i och med dopet befrias från sitt gamla liv och lovas ”ett nytt och annorlunda liv!”.¹¹⁸ I och med det, tycks dopet ge en beskyddande verkan då man befrias från det gamla livet (Se kapitel 4.1 angående övergångsrit.)

När man döps blir man som regel medlem i den Pingstkyrka man döps i. Detta bekräftas även med orden ”I vattendopet inlemmas vi i den kristna gemenskapen och förenas med Kristus själ”.¹¹⁹ Däri finns det en trygghet att man blir en del i församlingen.

6.4.3 Dopets skyddande verkan för Missionskyrkans informanter

Det finns ingen tydlighet i att man tror på någon direkt skyddande verkan för att man är döpt. Däremot finns det indirekta uppfattningar om att dopets innebörd bland annat är att man blir mer tillgänglig för, förstår lättare, vilken önskan Kristus har för ens liv och behöver därmed inte oroa sig. Man manifesterar genom dopet att man inte kan leva utan Gud. Exempel:

”[Dophandlingen innebär att] jag vill dela en gemenskap omkring Kristus och vara öppen för att lyssna till vad Kristus vill med min liv”, ”[Dopet] är ett bra sätt att närma sig Gud och sträcka sig mot honom. Man visar tydligt att man inte klarar sig själv”, ”[Dopet innebär att jag] vilar i hans famn”

¹¹⁸ Salomonsson, 2004, s. 40

¹¹⁹ Salomonsson, 2004, s. 43

6.4.3.1 Svenska Missionskyrkans hållning

I frågan ges det ingen klarhet om något utmärkande skydd. Beskyddet man däremot får är att dopet är ”en Guds gåva till syndernas förlåtelse”,¹²⁰ vilket innebär att man därmed är befriad från att själv bära och tyngas av ”synder”. Gud befriar och ger beskydd från dessa.

6.4.4 Olika synsätt på dopets skyddande verkan

Riter jämför Driver med verktyg, vars uppgift är att förändra situationer (se kapitel 4.4). Man döps in i kyrkan, man gifter sig in i en släkt, man begravs och lämnar därmed släkten, till exempel. Denna förändring sker, inte genom ett passivt, utan ett aktivt, utförande av riten (dopet) för att ge riten en levande karaktär och fortsatt verkan och kanske även trogen efterföljd.¹²¹ Genom att använda riten ger man den en möjlighet att påverka ens liv, vilket kanske också kan innebära en typ av beskydd.

Genom att synderna blir förlåtna i och med att man döps, visar även Bibeln på en typ av efterföljande trygghet om att slippa bära synderna längre. (Se kapitel 33)

Nämnas kan även i sammanhanget, att ingen döpt garanteras någon tro i framtiden. Därmed finns det inga självklara uttryck för att det ges beskydd i dopet, då det ändå är samklangen av komponenterna *tro* och *dop* som i slutändan har någon betydelse.

Utifrån detta kapitel redovisning konstateras olika typer av beskydd, utifrån informanternas erfarenheter och kunskaper om Bibelns löften. I nästa, och det avslutande kapitlet i undersökningen, diskuteras temat kring dop och ekumenik.

6.5 Mångfald bland kristenheten i dopfrågan -enhet möjligt ändå?

Många olikheter har framkommit angående de olika frågeställningarna kring dopet. Det finns en tydlig pluralism både *inom* trossamfunden, men det är främst *mellan* de olika trossamfundens oliktankandet märks. Är frågan om dopets olika praxis en allt för stor och viktig fråga för att man ska kunna enas inom den svenska kyrkligheten eller är frågan på väg att slätas ut,

¹²⁰ <http://www.missionskyrkan.se/upload/3852>

¹²¹ Driver, 1991, s. 93

kanske till förmån för ekumeniken? Frågorna angående dop och tro har varit ämnen som diskuterats flitigt inom ekumeniken de senaste tio åren.

6.5.1 Möjligt med enhet för Svenska kyrkans informanter

Svenska kyrkans informanter vill gärna samarbeta med andra trossamfund. Däremot märker man att det finns skillnader som kan försvåra detta samarbete. En orsak till detta kan vara att det är svårt att samarbeta om man inte kan erkänna varandras syn på dopet. Exempel:

”Absolut det måste man”, ”Men det märks att vi skiljer oss åt i dop och nattvardsgemenskapen”, ”Ja ifall de inte försöker påtvinga ... deras sätt att vara och tycka, som en förutsättning för samverkan”, ”Självklart, tycker det är mycket viktigt att vi i de olika samfundet för en dialog där grunden måste vara kärleken till varandra och att vi respekterar varandras olikheter och traditioner”, ”Ja, det är mkt viktigt... Vi tror på samma Gud och har ibland gjort lite olika tolkningar av bibeltexterna”

Det finns både en tydlighet i att man som kristen *bör* samarbeta med andra kristna och samtidigt finns det en önskan om att man verkligen *vill* samarbeta. För informanternas del är inte de olika dopsynerna något hinder för samarbete trossamfund emellan.

6.5.1.1 Svenska kyrkans hållning

Svenska kyrkan tillämpar både barn- och vuxendop och har därför inga problem i ekumenikfrågan, utifrån den frågeställningen.

Ärkebiskop Nathan Söderblom (1866-1931) framhöll utifrån sitt kyrkliga perspektiv, att det viktiga var ”vad [kyrkan] vill bidra med snarare än utifrån vad den tar avstånd ifrån” och denna inställning har Svenska kyrkan än idag. Den ser sig som en brokyrka, där överbyggningar mellan olika trosinställningar erbjuds. Även om man ser en viktig del i att behålla sin ”specifika tro, bekännelse och lära, vill kyrkan också vara en i alla stycken ekumeniskt orienterad kyrka”. Man ser även ekumeniken som en självklarhet då man vill vara vittnesbörd om enhet och ser ett ansvar, som största trossamfund i Sverige, att trossamfund enas. Man anser det vara ofrånkomligt att inte vara enade som trossamfund, även om det innebär att man måste vara uthållig. Annars finns det ingen trovärdighet i budskapet man förmedlar.¹²²

¹²² <http://www.svenskakyrkan.se/svk/nycklar>

6.5.2 Möjligt med enhet för Pingstkyrkans informanter

Inom Pingstkyrkan framhåller man en redan fungerande ekumenik som mycket lärorik. Som kristet trossamfund har man samma utgångspunkt och samma mål och ser det därför som en självklarhet att samarbeta med andra kyrkor. Exempel:

”Ja, vi ska till samma himmel”, ”Jaa! Vi har ekumenik hos oss, sedan flera år tillbaka. Man lär så mycket av varandra”, ”Nej till viss de, man får inte den gemenskap som är önskvärd”, ”Jag tror att det främst handlar om okunskap, när vi har olika syn på Guds ord ... Vi måste ha kunskap i summan av Guds ord. Det är Guds ord, under helig Andes ledning, som gör oss kristna eniga, och Herren vill enhet, samstämmighet MEN en enhet och samstämmighet som bygger på Ordet och Jesus som Herre. Här gäller inte människomeningar, utan vi måste alla gå inför Herren och Hans Ord och fråga: VAD SÄGER DU, VAD SÄGER DITT ORD”

Som framgår av de senare exemplen vill man att alla kristna ska ha gemenskap och samarbete, men det utifrån ett rätttolkat bibelord, vilket innebär att man måste ha en samstämmighet i vad man anser att bibelordet säger. Vad Bibeln bokstavligen uttrycker är det som avgör grunden för samarbete.

6.5.2.1 Pingströrelsens hållning

Ett visst avståndstagande till total gemenskap med andra kristna trossamfund finns inom pingströrelsen. Man inbjuder till att dela gemenskapen kring nattvardsbordet men betonar att det är de ”troende och döpta, d v s döpta med ett baptistiskt dop” som välkomnas. Samtidigt betonar man att alla *är* välkomna till nattvardsbordet.¹²³

Man framhåller att frågan kring dopet är kontroversiell och svår att finna lösningar på, om man vill ha ett intimt samarbete med andra trossamfund. Det som är viktigast är ändå att ”församlingar inte kämpar mot varandra”.¹²⁴ I och med att det ekumeniska landskapet ständigt omformas och nya kyrkliga mönster uppstår, finns det även inom pingströrelsen en förhoppning om att åtminstone kunna ge ett svar till andra kyrkor om vilken ställning man står för. Detta är något man, i varje fall fram till 2004, ännu inte blivit offentlig med.¹²⁵

¹²³ Salomonsson, 2004, s. 44

¹²⁴ <http://www.pingstkyrkan.net/fragapingstpastorn/svar>

¹²⁵ Salomonsson, 2004, s. 45

6.5.3 Möjligt med enhet för Missionskyrkans informanter

Det är en självklarhet för Missionskyrkans informanter att man som kristenhet har som mål att enas. Det finns många skiljaktigheter bland trossamfund men det viktigaste är ändå att alla kristna har en tro på Gud och det är där ett möte kan ske kyrkor emellan. Exempel:

”Ja, jag är för ekumeniskt arbete det viktigaste är tron på Gud”, ”Givetvis! I... finns Sv Kyrkan, Missionskyrkan, Baptistförsaml och Pingstförsaml. Det är fint med samarbete. Själv kan jag inte förmå mig att gå ur Sv Kyrkan. På landet där jag växte upp gick vi till Kyrkan om det inte var ”möte” i missionshuset. Allt känns hemma”, ”Ja, naturligtvis, som kristen måste vi ju respektera varandras åsikter”, ”Ja, dopet är inte det grundläggande i den kristna tron, men det kan nog leda till vissa svårigheter”

Även om man gärna *vill* ha ekumenik ser man även ekumeniken som ett positivt *måste*. Utan den drar man åt olika håll. Det är viktigt att det finns en ömsesidig respekt mellan kyrkorna och att man i ekumeniken lägger fokus på den kristna trons kärnpunkt och inte de mer sekundära punkterna.

6.5.3.1 Svenska Missionskyrkans hållning

Som enda svenska frikyrka är Svenska Missionskyrkan med i den världsvida, ekumeniska, organisationen Kyrkornas världsråd, där man gick med som medlem när organisationen bildades. Redan då påvisade man en önskan om ekumenik. Jesus hade en bön för sina lärjungar om enhet, som Svenska Missionskyrkan tagit fasta på i sin konstitution, vilket innebar att alla kristna på samma ort förenas i en enda gemenskap. Han uttryckte sig så här.

Jag ber att alla skall vara ett, och att såsom du, Fader, är i mig och jag i dig, också de skall vara i oss, för att världen skall tro att du har sänt mig. Och den härlighet som du har gett mig har jag gett dem, för att de skall vara ett, liksom vi är ett: jag i dem och du i mig, för att de skall vara fullkomligt förenade till ett. Då skall världen förstå att du har sänt mig och har älskat dem så som du har älskat mig.¹²⁶

Genom de kristnas enhet skall världen tro på och förstå att Gud har sänt Jesus Kristus i kärlek till alla människor. Som trossamfund vill man verka för en mångfald mellan olika doptradi-

¹²⁶ Joh 17:21-23, se även <http://www.missionskyrkan.se/upload/3852>

tioner. Dopet är det som för samman kristenheten, oberoende av doppraxis. Man betonar att man vill leva utifrån ett missionstänkande och söka sig utanför sina egna ramar, sig själv, för att kunna nå resten av världen.¹²⁷

6.5.4 Olika synsätt på enhet bland kristenheten

På många sätt är tvisterna kring dopet en generationsfråga. Framför allt bland en hel del kyrkverksamma ungdomar, inom olika trossamfund, ser man diskussionen som irrelevant. Man ser ingen framtid i att fokusera på gränser i stället för vad som verkligen sammanfogar.¹²⁸

Bibelord som är träffande angående denna önskade enhet är bland annat: ”Alla är ni Guds barn genom tron på Kristus Jesus. Alla ni som har blivit döpta till Kristus har blivit iklädda Kristus. Här är inte jude eller grek, slav eller fri, man eller kvinna. Nu är ni ett i Kristus Jesus.”¹²⁹ Även ”Var ivriga att bevara Andens enhet genom fridens band: en kropp, en Ande, liksom ni kallades till ett hopp, det som tillhör er kallelse, en Herre, en tro, ett dop, en Gud som är allas Fader, han som är över alla, genom alla och i alla”¹³⁰ är belysande ord.

Dopets betydelse ligger i grund och botten i att Jesus levtt dött och uppstått och att Han vill ge alla människor delaktighet i sin frälsningshistoria. Väljer man att ta dopet ur detta sammanhang och göra det till en egen sakfråga, då tappar det sin funktion, enandet med Jesus och kyrkan.¹³¹

¹²⁷ <http://www.missionskyrkan.se/upload/3852>

¹²⁸ Selinder, 2004, s. 15

¹²⁹ Gal 3:26-28

¹³⁰ Ef 4:3-6

¹³¹ Hemrin, 1965, s. 75

7. Sammanfattande diskussion

Utifrån varje frågeställning redovisas resultaten för att tydliggöra frågeställningarna. När det exempelvis står ”Svenska kyrkan” innebär det informanterna inom trossamfundet och inte Svenska kyrkan i stort.

7.1 Identiteten

Alla tre trossamfunden brukar dopet som identitetsmarkeringar. Främst är det utifrån övergångsriten, som är den betecknande för alla tre, denna markering görs (se kapitel 4.1). Att ha gemenskap i ett församlingsliv har störst betydelse för Svenska kyrkan medan man inte lägger så stor vikt vid att vare sig vara döpt eller leva utifrån sitt dop. Dopet är inte något som påverkar identiteten.

Motsatt mening står Pingstkyrkan för, där man ser identiteten i att vara en fullvärdig kristen i och med sitt aktiva handlande i dopet. Man har satt sin tillit till Guds ord, där den sanna gemenskapen erbjuds.

En tredje variant av identitet representerar Missionskyrkan, där man inte lägger någon energi på vilken doppraxis man fått sin identitet genom. Man har tro på dopet som en markör för identitet, medan den stora livsbejakande identiteten erhålls i tron på Jesus och att man vill följa honom.

7.2 Betydelsen av tro-dop eller dop-tro?

Barndopet har en kollektiv förankring i Svenska kyrkan. Olika anledningar finns det dock till att man döper: barndopet som initieringsrit (se kapitel 4.2) upplevs utifrån två skilda uppfattningar: dels uppfattningen att man kommer in i ett nytt socialt sammanhang och dels uppfattningen att man kommer till Jesus Kristus. Det är alltså både ett bruk utifrån en kulturell aspekt samt ett bruk av dopet där man har en tro om ett reellt skeende i handlingen.

Även utifrån livscykelriten (se kapitel 4.3) påvisas det både en kulturell och en troende variant. Kulturellt sett infogas individen i kollektivet, släkten, och sett ur en troendes synvinkel infogas individen i Guds familj. Båda varianterna är betydelsefulla, anser Svenska kyrkan, då

det är Gud som erbjuder människan en gåva från honom. Människan kommer med ingenting. Även för dem som brukar dopet kulturellt är riten viktig, då den både förenar släkten men även får vara något som kan ge mening i livet.

Enligt Luthers sätt att se på dopet utifrån denna kulturella aspekt, anser han, enligt Peder Thalén i Reimers bok, att detta sätt att bruka dopet på, inte är förenligt med den kristna tron. En konsekvens av dopet ska vara att man vill leva utifrån den kristna trons bekännelse och inte utifrån ett intellektuellt tänkande¹³² (se kapitel 4.3). Detta innebär att det blev en konfrontation mellan Luthers teologi och Svenska kyrkans (centralt) tidigare sätt att utöva dopet (vilket är likvärdigt med dopet utifrån Reimers uttalanden i kapitel 4.3, där hon uttrycker att dopet är ett viktigt skeende, oberoende av inställning). Idag står inte Svenska kyrkan för den kulturella aspekten längre, utan är på väg mot samma inställning som Luther hade för 500 år sedan.

Utifrån inställningen om att människan inte kommer med något, som Svenska kyrkan påpekar, är även i denna frågeställning Svenska kyrkan och Pingstkyrkan varandras motpoler. Människan kommer visst med något, anser Pingstkyrkan. Utan människans ställningstagande i att vilja ta emot dopet, är dopet inget dop, inget värt. Man refererar till vuxendopet som det ”bibliska” dopet, vilket även det går emot Svenska kyrkans inställning om att alla typer av dop är Guds handling.

Genom att Pingströrelsen endast vill erbjuda nattvardsgemenskap och församlingsmedlemskap utifrån ett brukande av *sin* doptradition, visar man på en exklusivitet. (I Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan går det bra att bli medlem, bara man är döpt, men inom pingströrelsen måste man vara vuxendöpt för att accepteras som medlem. Eventuellt är förändring på gång, se kapitel 6.1.2.1.) I jämförelse med diskussionen i kapitel 4.1, angående grupptillhörighet, skapar denna exklusivitet inom pingströrelsen ett utanförskap för andra kristna (med ”fel” dop) som söker gemenskap och kanske även medlemskap.

Att eventuellt acceptera andra samfunds doptraditioner kan upplevas oroväckande för en organisation som genomgående haft en mycket homogen uppfattning i sin teologi.¹³³ Men hur ställer man sig då till det faktum att det är Svenska kyrkan som förrättar de flesta vuxendopen idag? Frågan inställer sig, om hur pingströrelsen ställer sig till sådant vuxendop. Dopet är utfört på det rätta sättet utifrån pingströrelsens ramar, med utgångspunkten i bekännelsen. Är detta ett dop man helt och fullt kan acceptera som vuxendop inom pingströrelsen? Detta är

¹³² Reimers, 1995, s. 258

¹³³ Salomonsson, s. 45

aktuella frågor som bearbetas inom ett antal Pingstkyrkor, men ännu inte offentliggjorts (se kapitel 6.1.2.1).

Missionskyrkan lägger ingen bemärkelse i om man är barn- eller vuxendöpt. Det ställningstagandet anser man vara familjens privata angelägenhet. Tron och dopet hör samman, oberoende av ordning och det är det väsentliga.

7.3 Vem handlar i dopet?

För alla informanterna är det självklart att Gud handlar i dopet. Däremot ger de olika uttryck för hur stor del av dophandlingen som består av Guds handlande, respektive människans. Utifrån Svenska kyrkans ståndpunkt har människan, som tidigare nämnts, ingen del i själva dophandlingen utan det är Gud som närmar sig människan och erbjuder henne gemenskap med församlingen och honom. Här har inte människan något att erbjuda Gud, då dopet är en nådehandling.

För Pingstkyrkans del handlar livet om att leva rätt och det innefattar att man själv är aktiv i dopet med sin bekännelse på Jesus. Enligt Drivers teori har människans avsägelse av synd en given roll i dophandlingen och tillika med tänkandet kring att man själv måste vara aktiv i handlingen för att uppnå den rätta personligheten/identiteten (se kapitel 4.4).

Inom Missionskyrkan ser man varken Svenska kyrkans eller Pingstkyrkans ståndpunkter som fel; Svenska kyrkans ståndpunkter utifrån att människan inte kan påverka något i dopet det är redan gjort av Jesus. Däremot är det viktigt att barnet om det är barndop, får möjlighet att lära känna Jesus och komma till tro på honom längre fram i livet. Utifrån Pingstkyrkans ståndpunkt om det är vuxendop, håller Missionskyrkan med om att det är en självklarhet att man bekänner Jesus som Herre i samband med vuxendopet. Det som dock är tydligast utifrån Missionskyrkans ståndpunkt sett utifrån vuxendopet är att man döps för att visa omvärlden sin inställning, vilket enligt Driver blir en manifestation (se kapitel 4.4).

7.4 Dopets skyddande verkan?

En mångfald visas i resultaten, i fråga om dopet ger något specifikt beskydd. Det finns till stor del trygghet i att vara en del i församlingsgemenskapen i Svenska kyrkan, medan det är mindre vanligt att man ser dopet som medverkande roll till denna trygghet.

Inom Pingstkyrkan ser man tryggheten i att Gud har en speciell omtanke om den döpte även om han inte ger ett speciellt beskydd för denne.

En tredje variant är Missionskyrkan som finner en trygghet i att, genom dopet, lättare kunna förstå Guds vilja över ens liv och därmed inte behöva oroa sig i livet.

7.5 Mångfald bland kristenheten i dopfrågan -enhet möjligt ändå?

Inom Svenska kyrkan och Missionskyrkan är det en självklarhet att man respekterar andra trossamfunds olikheter. För båda trossamfunden är det viktigt med respekt och acceptans i ekumeniska sammanhang för åsikter man faktiskt kan ha. Tillsammans står även Svenska kyrkan och Missionskyrkan för åsikten att man som kristna trossamfund är kallade till att samarbeta över ”gränserna”. Missionskyrkan framhåller dessutom att skiljaktigheterna inte ska vara det man fokuserar på, utan i stället trons centrum, Jesus.

Pingstkyrkan å sin sida ser det som lärorikt med ekumenik och till viss del även självklart. Samtidigt framhåller man att det är viktigt att, som kyrka, ha samma syn på teologiska frågor, så som dopet, för att det ska kunna bli en fungerande samstämmighet trossamfunden emellan.

8. Slutsats

I denna undersökning har det utifrån tre skilda trossamfund undersökts hur enskilda medlemmar förhåller sig till frågeställningar utifrån dopet och periferin kring detta. Det har visats att åsikterna kring dopet kan komma i konflikt med varandra och konstantan av resultatet är att det, i dagsläget, är högst osannolikt med ett djupare samarbete de tre trossamfunden emellan. Det är oliktankandet kring doppraxis som inte enar alla tre trossamfunden, vare sig utifrån enskild medlem eller trossamfund. Dock finns det en uttalad samarbetsvillighet mellan Svenska kyrkan och Missionskyrkan, vilka redan ingått en ekumenisk överenskommelse (offentliggjord april 2006).¹³⁴

Utifrån Bibeln kan jag inte finna något fokus, där det framgår att det endast finns EN sanning kring dopet. Det ligger endast en självklarhet i att det finns en samhörighet mellan komponenterna tro och dop.

Dock är det inte troligt att något enda trossamfund eller medlem i sådant ger dopet den betydelse det i ursprunget hade, vilket beskrivs i Nya testamentet.

Utifrån vad jag kommit fram till i undersökning har det framkommit ytterligare frågeställningar som skulle vara intressanta att gå vidare med. Dessa är:

- konstaterandet att det är Svenska kyrkan som förrättar de flesta vuxendopen. Kan detta få någon konsekvens för ekumeniken? I så fall, vilken?
- hur människan ser på dopet; endast som lydshandling eller även som trygghetsfaktor?

¹³⁴ <http://www.missionskyrkan.se/upload/5420>

Referenser

Källor:

Enkätundersökning utifrån tre samfundstillhörigheter

Litteratur:

Argyle A.W, 1959, "Baptism in the Early Christian Centuries", *Christian Baptism, A Fresh Attempt to Understand the Rite in terms of Scripture, History, and Theology*. (eds) Gilmore A. Lutterworth Press, London

Asp Samuel, 1985, "Den svenska pingstväckelsen" i *Svenska Trossamfund*. (red) Hofgren Allan, EFS-förlaget, Stockholm

Beasley-Murray G.R, 1959, "Baptism in the Epistle of Paul", *Christian Baptism, A Fresh Attempt to Understand the Rite in terms of Scripture, History, and Theology*. (eds) Gilmore A. Lutterworth Press, London

Bergsten, Torsten, 1985, "Svenska Baptistförbundet" i *Svenska Trossamfund* (red) Hofgren Allan, EFS-förlaget, Stockholm

Bäckström Anders; Beckman Ninna Edgardh; Pettersson Per, 2004, *Religiös förändring i norra Europa*. Diakonivetenskapliga institutet, Uppsala

Clark Neville, 1959, "The Theology of Baptism", *Christian Baptism, A Fresh Attempt to Understand the Rite in terms of Scripture, History, and Theology*. (eds) Gilmore A. Lutterworth Press, London

Cullman Oscar, 1952, *Nya Testamentets lära om dopet*. Diakonistyrelsens Bokförlag, Stockholm

Driver Tom F, 1991, *The Magic of Ritual*. HarperCollins Publishers, San Francisco

Faber Heije, 1990, "The meaning of ritual in the liturgy". *Current Studies of Ritual*, (eds) Heimbrook H-G; Boudewijnse B. Perspectives for the Psychology of Religion. Amsterdam: Rodopi

Gilhus Sælid Ingvild; Mikaelsson Lisbeth, 2001, *Nya perspektiv på religion*. Bokförlaget Natur och Kultur, Stockholm

Gilmore A, 1959, "Jewish antecedents", *Christian Baptism, A Fresh Attempt to Understand the Rite in terms of Scripture, History, and Theology*. (eds) Gilmore A. Lutterworth Press, London

Guds kyrka och en levande församling. 1996, Svenska kyrkans centralstyrelse, Svenska Missionsförbundets missionsstyrelse, Verbum Förlag, Stockholm

Hemrin Sven, 1965, "Dopet - splittringens eller enhetens sakrament?" i *En bok om dopet i ekumenisk belysning*. (red) Bergsten Torsten, Diakonistyrelsens Bokförlag, Stockholm

Himbury D.M, 1959, "Baptismal controversies", *Christian Baptism, A Fresh Attempt to Understand the Rite in terms of Scripture, History, and Theology*. (eds) Gilmore A. Lutterworth Press, London

Heldtander Tore, Mantling Carl Henrik, 1985, "Svenska kyrkan" i *Svenska trossamfund*, (red) Hofgren Allan, EFS-förlaget, Stockholm

Jeremias Joachim, 1976, *Barndopet under de fyra första århundradena*. EFS-förlaget, Stockholm

Kyrkoordning för Svenska kyrkan. 2005, Edqvist, Gunnar; Friedner Lars; Lundqvist Norling Maria; Tibbling Patrik, Verbum, Stockholm

Källstad Thorvald, 1965, "Metodistkyrkan och dopet" i *En bok om dopet i ekumenisk belysning*. (red) Bergsten Torsten, Diakonistyrelsens Bokförlag, Stockholm

Larsson, Edvin, 1965, "Dopet som radikal Gudsgärning" i *En bok om dopet i ekumenisk belysning*. (red) Bergsten Torsten, Diakonistyrelsens Bokförlag, Stockholm

Nilsson Nils-Henrik, 2004, "Svenska kyrkan", i *Tro-dop-medlemskap* (red) Nilsson K E. Sveriges Kristna Råds skriftserie, Sundbyberg

Nygren Anders, 1965, "Dopets innebörd. En Faith and Order-rapport" i *En bok om dopet i ekumenisk belysning*. (red) Bergsten Torsten, Diakonistyrelsens Bokförlag, Stockholm

Nygren Anders, 1965, "Introduktion" i *En bok om dopet i ekumenisk belysning*. (red) Bergsten Torsten, Diakonistyrelsens Bokförlag, Stockholm

Reimers Eva, 1995, *Dopet som kult och kultur*. Verbum, Stockholm

Salomonsson Dan, 2004, "Pingströrelsen", i *Tro-dop-medlemskap* (red) Nilsson K E. Sveriges Kristna Råds skriftserie, Sundbyberg

Selinder Per-Magnus, 2004, "Kyrkor på förändringens väg", i *Tro-dop-medlemskap* (red) Nilsson K E. Sveriges Kristna Råds skriftserie, Sundbyberg

Selinder Per-Magnus; Åqvist Berit; Nilsson Nils-Henrik, 2004, "Tvärkapitel om medlemskap" i *Tro-dop-medlemskap* (red) Nilsson K E. Sveriges Kristna Råds skriftserie, Sundbyberg

Sjöberg Stanley, 2004, *Dop i vatten*. Marcus Förlag, Örebro

Svenska Folkbibeln 98, 1998, XP Media, Stockholm

Turner Victor, 1969, *The Ritual Process*. Aldine De Gruyter, Chicago

Winward S.F, 1959, "Scripture, Tradition, and Baptism", *Christian Baptism, A Fresh Attempt to Understand the Rite in terms of Scripture, History, and Theology*. (eds) Gilmore A. Lutterworth Press, London

Cd-rom

Nationalencyklopedin, multimedia 2000 plus

Internetsidor:

Pingströrelsen:

<http://www.pingstkyrkan.net/fragapingstpastorn> (06.04.12)

<http://www.pingstkyrkan.net/fragapingstpastorn/svar.php?isq=l&kid=19&id=291&page=8> (06.05.08)

Svenska kyrkan:

http://www.svenskakyrkan.se/om_ar_svk_historia.asp (06.04.24)

http://www.svenskakyrkan.se/fragor/andrum_fraga_visa.asp?id=5133 (06.04.12)

<http://www.svenskakyrkan.se/svk/nycklar/ekumenik.htm> (06.04.12)

http://svkyrkan-hudiksvall.com/kyrkhandling/dopet_innebar.html (06.05.06)

http://www.uppsaladomkyrka.se/verksamhet/listaverksam.asp?OrgID=464&Kat_ID=3370&path=setups#Ekumenik (06.05.06)

http://www.svenskakyrkan.se/ArticlePages/200508/19/20050819153708_svkhs938/20050819153708_svkhs938.dbp.asp (06.05.03)

http://www.svenskakyrkan.se/om_verksamhet_dop.asp (06.05.06)

Svenska Missionskyrkan:

<http://www.missionskyrkan.se/upload/3852/konstitution.pdf> (06.04.24) http://www.missionskyrkan.se/upload/5420/%C3%96verensk+Svk-SMK041006_C.pdf (06.05.05)

Bilaga

Enkätundersökning angående dopet

Mitt namn är Helene Folkesson och jag studerar Religionsvetenskap C på distans på Högskolan i Gävle. Jag har valt att inrikta min C-uppsats på det kristna dopet och dess innebörd för oss "vanliga människor", sett utifrån olika sammanhang. Därav denna enkät. Jag är glad att du vill hjälpa mig med detta arbetet.

Jag vill att du besvarar frågorna utifrån din egen personliga känsla och övertygelse. Av bland annat den anledningen är det viktigt att du vet att din identitet inte kommer att offentliggöras. Det är bara jag som kommer att läsa den ifyllda enkäten.

Är däremot tacksam om du skriver ner ditt telefonnummer innan du skickar tillbaka enkäten till mig. Detta kan i nödfall behövas om det i slutändan av arbetet behövs någon uppföljning. En sådan uppföljning blir i sådana fall endast aktuell i något enstaka fall.

Här kommer några korta och grundläggande frågor. Markera på valfritt sätt!

Ålder:	15-25	26-35	36-50	51-65	66-75	76 eller äldre
Kön:	Man	Kvinna				
Funktion i församlingen:	Församlingsmedlem		Församlingsledare			
Församlingstillhörighet:	Svenska Kyrkan		Missionskyrkan		Pingstkyrkan	
Döpt:	Inte döpt	Barndöpt	Troende-/vuxendöpt	Både barn- och troende/vuxendöpt		
Är dopet medlemsgrundande i din församling?				Ja	Nej	Vet ej

Nu följer några frågor där det är bra om du utvecklar dina svar i några meningar. Skriv gärna mer. Behövs mer utrymme, använd papprets baksida!

1. Gjorde du ett personligt val i att bli medlem i den församling du nu tillhör? (Blev du, så att säga, "döpt" in i församlingen?)

2. Har dopet betydelse i ditt liv, i så fall vilken?

3. Vad grundar du din dopsyn på? Motivera/berätta om din syn på dopet!

4. Skulle du vilja ha större personligt ansvar/frihet, när det gäller att besluta om sitt eget dop, än din församling ger idag? Varför/varför inte? Gäller detta ansvar i sådana fall även *när* dopet bör ske?

5. Tror du att synen på dopfrågan (barn- eller troende-/vuxendop) skiljer sig mellan ledning och medlem i din församling? I så fall, vad tror du det beror på?

6. Anser du att din församlings dopsyn har förändrats de fem senaste åren?

7. Tycker du det är okej att samarbeta med församlingar som inte har samma dopsyn som din församling?

Tack för att du tog dig tid att svara på enkäten! Var vänlig och skicka den så snart du är färdig senast 8 mars 2006 (helst). Ditt telefonnummer: _____